

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПРАВА ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ
ТЕМ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ
ФІСКАЛЬНИМИ РИЗИКАМИ»**

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньою програмою «Публічне управління та адміністрування»
зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»**

**Дніпро
2022**

Рецензенти:

Таїсія КРУШЕЛЬНИЦЬКА – професор кафедри державного управління та місцевого самоврядування НТУ «Дніпровська політехніка», доктор наук з державного управління, професор;

Олена ДОБРОВОЛЬСЬКА – професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету, доктор економічних наук, професор.

Трещов М.М. Методичні рекомендації для самостійного опрацювання тем навчальної дисципліни «Податкове регулювання та управління фіскальними ризиками» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Публічне управління та адміністрування» зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Дніпро: ДДУВС, 2022. 88 с.

Викладено рекомендації для самостійного опрацювання тем навчальної дисципліни «Податкове регулювання та управління фіскальними ризиками». Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Публічне управління та адміністрування» зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Надруковано в авторській редакції.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Тема 1. Сутність і види податків	5
Тема 2. Податкова система держави та принципи її формування	9
Тема 3. Організація податкової роботи	12
Тема 4. Податок на додану вартість	15
Тема 5. Акцизний податок	22
Тема 6. Мито	28
Тема 7. Податок на прибуток підприємств	33
Тема 8. Податок на доходи фізичних осіб	37
Тема 9. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва	42
Тема 10. Спрощена система оподаткування для аграрних підприємств	47
Тема 11. Рентні платежі	51
Тема 12. Місцеві податки та збори	56
Тема 13. Податки на майно та екологічний податок	60
Тема 14. Податкові правопорушення	64
Тема 15. Управління фіскальними ризиками	68
ГЛОСАРІЙ	72
ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ФІСКАЛЬНИМИ РИЗИКАМИ»	81

ВСТУП

У виконанні глобального завдання сучасності, побудови правової держави в Україні визначальна роль відводиться податковому регулюванню та управлінню фіскальними ризиками, які виступають базисом механізму стягнення податків, від якого залежить формування дохідної частини державного та місцевих бюджетів, що є фінансовою основою надання населенню якісних і своєчасних публічних послуг. Належним чином організоване податкове регулювання та управління фіскальними ризиками сприяє стабільності, вчасності і повноті надходжень до дохідної частини державного та місцевих бюджетів.

За допомогою податкового регулювання та управління фіскальними ризиками вирішується комплекс завдань, пов'язаних з керованістю економіки, розвитком виробництва, підвищенням життєвого рівня населення, тобто ефективно податкове регулювання та управління фіскальними ризиками є запорукою наповнення бюджету країни, мобілізації фінансового ресурсу достатнього для фінансування соціальних процесів та розвитку в цілому України і територій, що набуває особливого значення в умовах децентралізації.

Головна мета дисципліни «Податкове регулювання та управління фіскальними ризиками» – забезпечити здобувачів вищої освіти теоретичними знаннями і розумінням ключових моментів з організації і функціонування податкового регулювання та управління фіскальними ризиками, організаційних основ оподаткування, методики розрахунків і порядку сплати податків і обов'язкових платежів юридичних і фізичних осіб.

В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен.

Знати теоретичні основи функціонування податкового регулювання та управління фіскальними ризиками, їх правові та організаційні основи, управлінські функції Міністерства фінансів України, Державної аудиторської, Державної фіскальної і Державної казначейської служб України та Пенсійного фонду України, завдання і принципи податкового регулювання, методику виявлення, прогнозування та оцінки фіскальних ризиків, обґрунтовування заходів мінімізації їх негативного впливу на національному, регіональному, галузевому, інституційному та місцевому рівнях та інше.

Вміти оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві, розуміти сутність і тенденції розвитку державної фіскальної політики та її особливості у сфері регулювання податків і управління фіскальними ризиками, практично використовувати аналітичні методики, методики аудиту, моніторингу та оцінювання податкового регулювання, методику розрахунку податків і обов'язкових платежів, порядок їх сплати юридичними і фізичними особами, застосувати одержані знання для вирішення практичних завдань в галузі податкового регулювання та управління фіскальними ризиками тощо.

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ І ВИДИ ПОДАТКІВ

Питання теми:

- 1.1. Економічна сутність поняття «податок».
- 1.2. Функції податків.
- 1.3. Елементи податків та їх характеристика.
- 1.4. Соціально-економічний зміст і призначення податків.
- 1.5. Види податків та їх класифікація.

Короткий зміст теми:

Податковими платежами вважаються – податок, збір, плата, внески і відрахування. Податкове законодавство України регламентує порядок справляння податкових платежів і складається з Конституції України; Податкового кодексу; Митного кодексу України та інших законодавчих актів.

Виходячи із сутності податку як категорійного поняття, можна визначити дві функції даної категорії: фінансову і розподільчо-регулюючу. Під час встановлення податку обов'язково визначаються такі елементи: платники податку; об'єкт оподаткування; база оподаткування; ставка податку; порядок обчислення податку; податковий період; строк та порядок сплати податку; строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку.

Кожен вид податків має свої специфічні риси і функціональне призначення та займає окреме місце в податковій системі.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке податок, збір, плата, внески?
2. Які функції податків ви знаєте?
3. Назвіть елементи оподаткування.
4. Охарактеризуйте призначення і соціально-економічний зміст податків.
5. Як класифікуються податки і збори?
6. Які податки і збори відносять до прямих, а які до непрямих?
7. Які податки і збори відносять до загальнодержавних, а які до місцевих?
8. Як класифікуються податки за міжнародною класифікацією?
9. Вкажіть переваги і недоліки, особливості прямих і непрямих податків.
10. Охарактеризуйте роль податків у фіксованій політиці держави.

Тестові завдання:

1. *Граничною ставкою податку визначається:*
- а) максимальна або мінімальна ставка;
  - б) встановлена ставка;
  - в) мінімальна ставка;
  - г) максимальна ставка.

2. Абсолютна (специфічна) ставка податку – це:

а) ставка податку, згідно з якою розмір податкових нарахувань встановлюється як фіксована величина стосовно кожної одиниці виміру бази оподаткування;

б) ставка податку, за якою розмір податкових нарахувань встановлюється у відсотковому або кратному відношенні;

в) ставка податку, визначена Бюджетним кодексом України для кожного податку;

г) ставка податку, встановлена Податковим кодексом України для кожного податку.

3. Які непрямі податки встановлюються у вигляді надбавок до цін або тарифів:

а) податок на прибуток;

б) податок на доходи фізичних осіб;

в) єдиний податок;

г) податок на додану вартість.

4. Які податки називаються непрямими:

а) податки, які безпосередньо встановлюються їх платникам, розраховуються і сплачуються з доходів самих платників;

б) податки, які сплачуються покупцями в цінах на товари і послуги, а перераховуються в бюджет продавцями відповідних товарів і послуг;

в) податки, які сплачуються за допомогою споживача

г) інші види податків.

5. Які податки називаються прямими:

а) податки, які сплачуються покупцями в цінах на товари і послуги, а перераховуються в бюджет продавцями відповідних товарів і послуг;

б) податки, що встановлюються на майно і доходи безпосередньо платникам і сплачуються ними з власних доходів;

в) податки, які стягуються тільки до державного бюджету

г) інші види податків.

6. Податок на додану вартість, акцизний податок відносяться:

а) до прямих податків;

б) до непрямих податків;

в) до місцевих податків;

г) до податків на майно.

7. Характерними особливостями податку не є:

а) справляється на умовах безповоротності;

б) сплачується до бюджету та позабюджетних фондів;

в) не має цільового призначення;

г) базується на актах вищої юридичної сили.

8. База оподаткування – це:

- а) доходи звітного періоду, скориговані на витрати звітного періоду;
- б) фізичний, вартісний чи інший характерний вираз оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання;
- в) вартісний вимір об'єкта оподаткування;
- г) фізичний вимір об'єкта оподаткування.

9 Податки – це:

- а) обов'язкові платежі, які законодавчо встановлюються державою, що акумулюються в централізованих грошових фондах для фінансового забезпечення виконання державою покладених на неї функцій;
- б) необов'язкові платежі, які встановлюються державою, що акумулюються в централізованих грошових фондах;
- в) обов'язкові платежі, які законодавчо встановлюються державою, що акумулюються в позабюджетних грошових фондах для фінансового забезпечення виконання державою покладених на неї функцій;
- г) платежі, які законодавчо встановлюються відповідними територіальними одиницями, що акумулюються в грошових фондах для фінансового забезпечення виконання ними покладених на них функцій.

10. Суб'єкт оподаткування – це:

- а) учасник процесів стягнення податку (держава, державні органи);
- б) учасник процесів справляння податку (платник, держава, державні органи);
- в) фізичні і юридичні особи, що сплачують податок;
- г) все населення держави.

11. Фонд, явище чи предмет, з якого сплачується податок – це:

- а) база оподаткування;
- б) податковий кредит;
- в) джерело сплати;
- г) об'єкт оподаткування.

12. Місцеві податки і збори – це:

- а) податки і збори, що зараховані до місцевих бюджетів;
- б) усі податки, встановлені рішеннями сільських, селищних і міських Рад;
- в) податки і збори, встановлені Податковим кодексом України, рішенням відповідних Рад і є обов'язковими до сплати на відповідній території;
- г) податки і збори, які є обов'язковими до сплати на території відповідної громади.

13. Загальнодержавні податки та збори зараховуються до:

- а) державного бюджету;
- б) державного та місцевого бюджетів відповідно до Бюджетного кодексу України;
- в) обласних бюджетів;
- г) місцевих бюджетів.

14. Місцеві податки та збори зараховуються до:

- а) районних та обласних бюджетів;
- б) місцевих бюджетів відповідно до Бюджетного кодексу України;
- в) державного та місцевого бюджетів;
- г) сільських та селищних бюджетів.

15. Відносна (адвалорна) ставка податку – це:

- а) ставка податку, згідно з якою розмір податкових нарахувань встановлюється як фіксована величина стосовно кожної одиниці виміру бази оподаткування;
- б) ставка податку, за якою розмір податкових нарахувань встановлюється у відсотковому або кратному відношенні;
- в) ставка податку, визначена Бюджетним кодексом України для кожного податку;
- г) ставка податку, встановлена Податковим кодексом України для кожного податку.

16. Податкова пільга – це:

- а) передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору в меншому розмірі;
- б) фізичний, вартісний чи інший характерний вираз оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання;
- в) розмір податкових нарахувань на одиницю виміру оподаткування;
- г) необов'язкові платежі, які встановлюються державою, що акумулюються в централізованих грошових фондах.

17. До прямих податків відносяться:

- а) податок на додану вартість, акцизний податок, мито;
- б) акцизний податок, податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток;
- в) екологічний податок, акцизний податок; фіксований сільськогосподарський податок;
- г) екологічний податок, податок на прибуток підприємств; фіксований сільськогосподарський податок.

ТЕМА 2. ПОДАТКОВА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ ТА ПРИНЦИПИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ

Питання теми:

- 2.1. Податкова система та принципи її формування.
- 2.2. Сутність податкової політики держави та принципи її формування.
- 2.3. Податкове законодавство та його основні принципи.
- 2.4. Наукові основи формування та побудови податкової системи.

Короткий зміст теми:

Проявом на практиці податкової політики, яка проводиться в тій чи іншій державі й формується відповідними державами структурами, виступає податкова система країни.

Податкова політика – це діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів держави.

Податкове законодавство України ґрунтується на сукупності принципів. Установлення і скасування податків та зборів, а також пільг їх платникам здійснюються відповідно до Податкового кодексу Верховною Радою України, а також, сільськими, селищними, міськими радами у межах їх повноважень, визначених Конституцією України та законами України.

Наукові основи побудови податкової системи в умовах ринкового середовища вперше були розроблені та запропоновані широкому загалу провідними фахівцями Київського національного економічного університету при підготовці першого за умов незалежності України підручника енциклопедичного спрямування з основ оподаткування.

Питання для самоконтролю:

1. Що являє собою податкова система?
2. Які ви знаєте умови оподаткування, що характеризують податкову систему?
3. У чому сутність податкової політики?
4. Що таке податковий тиск?
5. Які основні принципи податкової політики?
6. Укажіть основні законодавчі акти податкового законодавства.
7. Які існують принципи податкового законодавства?
8. Охарактеризуйте наукові основи формування та побудови податкової системи.

Тестові завдання:

1. *Податкова система – це:*

- а) механізми нарахування, сплати податків та організації контролю й відповідальності за порушення податкового законодавства;
- б) механізм діяльності податкової служби України;
- в) механізм зарахування податків до Державного і місцевого бюджетів України за відповідний рік;
- г) механізм стягнення податків з платників податків.

2. *Суттєвими умовами оподаткування, що характеризують податкову систему в цілому є:*

- а) порядок встановлення і введення в дію податків, види податків;
- б) права та обов'язки платників податків, порядок розподілу податків між бюджетами різних рівнів;
- в) відповідальність учасників податкових відносин;
- г) всі відповіді вірні.

3. *Відношення загальної суми податкових зборів до сукупного національного продукту:*

- а) податкова норма;
- б) податковий тиск;
- в) податкове завантаження;
- г) податковий важіль.

4. *Діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів держави:*

- а) податкове нормування;
- б) податкова політика;
- в) податкове завантаження;
- г) податкове стягнення.

5. *До податкового законодавства відносяться:*

- а) Конституція України;
- б) Податковий кодекс України;
- в) Митний кодекс України;
- г) всі відповіді вірні.

6. *Платниками податків мають виступати всі члени суспільства в залежності від розміру доходу та соціального стану – це:*

- а) принцип соціальної справедливості;
- б) принцип економічної ефективності;
- в) принцип фіскальної ефективності;
- г) принцип політичної ефективності.

7. Достатня сума доходів, мінімізація видатків на збирання доходів, еластичність (гнучкість) податкової системи, рівномірне розподілення податків між адміністративно-територіальними одиницями – це:

- а) принцип соціальної справедливості;
- б) принцип економічної ефективності;
- в) принцип фіскальної ефективності;
- г) принцип політичної ефективності.

8. Кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені Податковим та Митним кодексами України податки та збори, платником яких вона є – це принцип:

- а) загальності оподаткування;
- б) рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації;
- в) презумпція правомірності рішень платника податку;
- г) фіскальна достатність.

9. Встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями – це принцип:

- а) загальності оподаткування;
- б) рівності усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації;
- в) презумпції правомірності рішень платника податку;
- г) фіскальної достатності.

10. Установлення податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення (зменшення) конкурентоздатності платника податків – це принцип:

- а) стабільності;
- б) рівності усіх платників перед законом;
- в) нейтралізації оподаткування;
- г) рівномірності та зручності сплати.

ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ РОБОТИ

Питання теми:

- 3.1. Адміністрування податків та зборів (обов'язкових платежів).
- 3.2. Організація податкової роботи в державі.
- 3.3. Податкова звітність.
- 3.4. Облік платників податків і податкових надходжень.
- 3.5. Порядок визначення податкових зобов'язань.
- 3.6. Податкова міліція.

Короткий зміст теми:

Адміністрування податків і зборів здійснюється відповідними контролюючими органами згідно з Податковим кодексом України. Діяльність контролюючих органів передбачає необхідність налагодження тісної взаємодії з іншими державними службами, функціонування яких може бути пов'язане з оподаткуванням або може створювати інформаційні передумови для оподаткування, попередження незаконних дій платників, встановлення обставин і змісту податкових правопорушень, реалізації перевірочних заходів тощо.

Податкова робота – це діяльність держави та її органів, а також платників в процесі правового регламентування, нарахування, сплати та зарахування податків і податкових платежів, а також контролю за своєчасністю та повнотою їх надходження до бюджету.

Податкова декларація, розрахунок – документ, що подається платником податків контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку.

Облік платників податків ведеться з метою створення умов для здійснення контролюючими органами контролю за правильністю нарахування, своєчасністю і повнотою сплати податків, нарахованих фінансових санкцій, дотримання податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Податкове зобов'язання – сума коштів, яку платник податків, у тому числі податковий агент, повинен сплатити до відповідного бюджету як податок або збір на підставі, в порядку та строки, визначені податковим законодавством.

Податкова поліція складається із спеціальних підрозділів по боротьбі з податковими правопорушеннями, що діють у складі відповідних контролюючих органів, і здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, виконує оперативно-розшукову, кримінально-процесуальну та охоронну функції.

Питання для самоконтролю:

1. Хто є контролюючими органами в сфері оподаткування?
2. Яка структура державної податкової служби України?
3. Яка роль митних органів України в сфері оподаткування?
4. В чому сутність податкової роботи?
5. Охарактеризуйте податкову звітність?
6. Які є способи подання податкових декларацій?
7. Які особливості здійснення обліку платників податків та податкових надходжень?
8. Який порядок визначення податкових зобов'язань?
9. Назвіть функції Державної фіскальної служби України.
10. Охарактеризуйте діяльність податкової міліції.

Тестові завдання:

1. Діяльність держави та її органів, а також платників в процесі правового регламентування, нарахування, сплати та зарахування податків і податкових платежів, а також контролю за своєчасністю та повнотою їх надходження до бюджету – це:

- а) Податковий процес України;
- б) податкова діяльність;
- в) податкова робота;
- г) процес оподаткування.

2. Суб'єктами податкової роботи в Україні виступають:

- а) Верховна Рада України;
- б) органи виконавчої влади;
- в) органи Державної фіскальної служби України, платники податків;
- г) всі відповіді вірні.

3. Форма податкової декларації встановлюється:

- а) центральним органом виконавчої влади;
- б) Державною фіскальною службою України;
- в) платниками податків;
- г) Верховною Радою України.

4. Податкова декларація подається:

- а) особисто платником податків або уповноваженою на це особою;
- б) надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;
- в) засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством;
- г) всі відповіді вірні.

5. Квартальні податкові декларації подаються:

- а) протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) періоду;
- б) протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) періоду;
- в) протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) періоду;
- г) до 1 травня, крім випадків, передбачених Податковим кодексом України.

6. Місячні податкові декларації подаються:

- а) протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) періоду;
- б) протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) періоду;
- в) протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) періоду;
- г) до 1 травня, крім випадків, передбачених Податковим кодексом України.

7. Базовий звітний (податковий) період – це:

- а) перший звітний (податковий) період року;
- б) перший звітний (податковий) період оподаткування;
- в) місячний звітний (податковий) період;
- г) останній звітний (податковий) період року.

8. Центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, визначаються:

- а) порядок обліку платників податків і зборів;
- б) перелік документів, які подаються для взяття на облік платників податків, а також порядок подання таких документів;
- в) форми заяв, свідоцтв та документів з питань реєстрації та обліку платників податків;
- г) всі відповіді вірні.

9. Податкове право – це:

- а) можливість платника звернутися із скаргою до правоохоронних органів;
- б) сукупність правових норм, що регулюють відносини в галузі податків;
- в) термінова відстрочка сплати податку;
- г) повне звільнення від сплати податку на певний період.

10. Основний законодавчий документ у сфері податкового регулювання – це:

- а) Податковий кодекс України;
- б) Бюджетний кодекс України;
- в) Закон про податкову систему України;
- г) Цивільний кодекс України.

ТЕМА 4. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Питання теми:

- 4.1. Сутність податку на додану вартість (ПДВ) та його фіскальна роль як форми універсального акцизу.
- 4.2. Становлення ПДВ в Україні.
- 4.3. Порядок розрахунку ПДВ.
- 4.4. Платники та ставки ПДВ.
- 4.5. Об'єкт оподаткування.
- 4.6. Пільги з ПДВ.

Короткий зміст теми:

Механізм справляння ПДВ, влаштований таким чином, що при багаторазовому оподаткуванні на кожному етапі обігу товару фактично оподатковується тільки додана вартість. До бюджету платники податку перераховують різницю між податковим зобов'язанням (сумою нарахованого ПДВ на весь обсяг реалізації) і податковим кредитом (сумою сплаченого ПДВ з вартості придбаних товарів, сировини, матеріалів).

Платник податку – особа, яка, згідно із чинним законодавством, зобов'язана здійснювати утримання та внесення до бюджету податку, що сплачується покупцем, або особа, що ввозить (пересилає) товари на митну територію України.

Ставки податку встановлюються від бази оподаткування в таких розмірах: 0, 7, 20 відсотків. Відповідно до українського законодавства операції, що не оподатковуються податком на додану вартість, можна поділити на два види: операції, які не оподатковуються, оскільки не є об'єктом оподаткування, та операції, що звільняються від оподаткування.

ПДВ – непрямий податок на додану вартість, яка створюється на всіх стадіях виробництва та обігу. Він включається в ціну у вигляді надбавки до ціни товару, робіт, послуг і повністю оплачується кінцевим споживачем товарів, робіт та послуг.

Згідно з положеннями Податкового кодексу України бюджетним вважається відшкодування від'ємного значення ПДВ на підставі підтвердження правомірності сум бюджетного відшкодування ПДВ за результатами перевірки платника, у тому числі автоматичне бюджетне відшкодування у порядку та за критеріями, визначеними у Податковому кодексі України.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте сутність ПДВ та його фіскальну роль як форми універсального акцизу.
2. Опишіть етапи становлення ПДВ в Україні.

3. Які є способи розрахунку ПДВ?
4. Хто є платниками ПДВ та які ставки ПДВ?
5. Що є об'єктом оподаткування ПДВ?
6. Які є пільги з ПДВ?
7. Вкажіть порядок обчислення та сплати податку?
8. За яких умов здійснюється бюджетне відшкодування?
9. Які є особливості заповнення податкової декларації з ПДВ?
10. Охарактеризуйте поняття податкового кредиту і податкового зобов'язання.

Тестові завдання:

1. У відповідності з Податковим кодексом в Україні існують такі ставки ПДВ:

- а) 0%, 17%;
- б) 0%, 20%, 7%;
- в) 20%;
- г) 10%, 20%.

2. За ставкою 0% оподатковуються ПДВ операції з:

- а) ввозу товарів (робіт, послуг) на митну територію України;
- б) безкоштовна передача приладів, обладнання, науковим установам та науковим організаціям, вузам;
- в) поставки товарів (робіт, послуг) підприємствами роздрібною торгівлі, які розташовані на території України у зонах митного контролю;
- г) поставки позашкільним навчальним закладом вихованцям, учням і слухачам платних послуг у сфері позашкільної освіти.

3. За ставкою 20% оподатковуються ПДВ операції з:

- а) поставки переробним підприємствам молока та м'яса живою вагою с/г товаровиробниками;
- б) надання послуг з інкасації, розрахунково-касового обслуговування;
- в) передача майна у фінансовий лізинг;
- г) передача майна на відповідальне зберігання. а також у лізинг (оренду).

4. У який строк подається звітність з ПДВ:

- а) не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним періодом;
- б) протягом 20 або 40 календарних днів, що настають за звітним періодом;
- в) не пізніше 20 числа місяця, що настає за звітним періодом;
- г) не пізніше 30 днів після завершення звітного періоду.

5. За нульовою ставкою оподатковуються ПДВ операції з:

- а) імпорту товарів;
- б) експорту товарів;
- в) продажу книг вітчизняного виробництва;
- г) реалізації зайвих основних фондів.

6. Звітними періодами з ПДВ є:

- а) календарний місяць, календарний квартал, календарний рік;
- б) календарний квартал, півріччя, три квартали, рік;
- в) календарний квартал;
- г) календарний місяць або календарний квартал в залежності від обсягу оподатковуваних операцій платника.

7. У який строк видається свідоцтво про реєстрацію платника ПДВ (з дня одержання реєстраційної заяви):

- а) 10 днів;
- б) 5 днів;
- в) 20 днів;
- г) 15 днів.

8. Податковий кредит з ПДВ – це:

- а) сума податкової заборгованості платника перед бюджетом;
- б) сума податку, одержана платником податку у зв'язку з придбанням товарів;
- в) сума заборгованості покупцям за отримані активи;
- г) сума, на яку платник має право зменшити податкові зобов'язання звітного періоду.

9. База оподаткування ПДВ операцій з продажу товарів, робіт і послуг визначається виходячи з:

- а) з договірної вартості з урахуванням акцизного податку, ввізного мита за винятком ПДВ, що включається в ціну товарів (послуг);
- б) з договірної вартості без урахування акцизного податку за винятком ПДВ, що включається в ціну товарів;
- в) з договірної вартості визначеної за вільними цінами;
- г) з фактичної ціни операції, але не нижчої за собівартість.

10. Операції, які не є об'єктом оподаткування ПДВ:

- а) ввезення товарів в митному режимі імпорту;
- б) брокерських та дилерських послуг із управління цінними паперами;
- в) вивезення товарів за межі митного кордону;
- г) постачання товарів спеціального призначення для інвалідів.

11. Датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів вважається дата:

- а) зарахування коштів на банківський рахунок ;
- б) відвантаження товарів, а в разі експорту товару – оформлення декларації;
- в) протягом якої відбулась будь-яка з подій: зарахування коштів на рахунок або відвантаження продукції;
- г) підписання угоди на поставку продукції.

12. Джерела відшкодування вхідного податку на додану вартість на підприємстві – це:

- а) податок на додану вартість, отриманий від реалізації продукції;
- б) кошти державного бюджету;
- в) виручка від реалізації продукції;
- г) кошти резервного фонду.

13. Сума податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до державного бюджету України або бюджетному відшкодуванню, визначається як:

- а) різниця між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду;
- б) сума податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду;
- в) сума податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду;
- г) добуток суми податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та суми податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду.

14. Згідно з Податковим кодексом України об'єктом оподаткування є операції платників податку з:

- а) постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України;
- б) ввезення товарів на митну територію України;
- в) постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом;
- г) всі відповіді вірні.

15. Податок на додану вартість – це:

- а) загальнодержавний прямиий податок;
- б) загальнодержавний непрямиий податок;
- в) місцевий прямиий податок;
- г) місцевий непрямиий податок.

16. При вирахуванні ПДВ з суми бази оподаткування з ПДВ потрібно:

- а) $ПДВ = \frac{Б\text{оп} * 20\%}{120\%}$;
- б) $ПДВ = \frac{Б\text{оп} * 20\%}{100\%}$;
- в) $ПДВ = \frac{Б\text{оп} : 20\%}{120\%}$;
- г) $ПДВ = \frac{Б\text{оп} * 20\%}{100\% - 20\%}$.

17. При нарахуванні ПДВ на суми бази оподаткування без ПДВ потрібно:

- а) $ПДВ = \frac{Б\text{оп} * 20\%}{120\%}$;
- б) $ПДВ = \frac{Б\text{оп} * 20\%}{100\%}$;
- в) $ПДВ = \frac{Б\text{оп} : 20\%}{120\%}$;
- г) $ПДВ = \frac{Б\text{оп} * 20\%}{100\% - 20\%}$.

18. Джерелом сплати бюджетного відшкодування (у тому числі заборгованості бюджету) з ПДВ є:

- а) кошти казначейства;
- б) доходи місцевого бюджету;
- в) доходи Державного бюджету України;
- г) кошти Національного банку України.

19. Платник ПДВ зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену у поданій ним податковій декларації:

- а) протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку;
- б) на наступний день після подачі декларації;
- в) протягом 20 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку;
- г) протягом 5 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку.

Практичні завдання:

Завдання 1

Підприємство займається пошивкою верхнього одягу. Для виробництва товару підприємство закупило тканини на суму 300 000,00 грн (в т.ч. ПДВ). Потрібно знайти суму податкового кредиту.

Завдання 2

Підприємство реалізувало вироблену продукцію верхнього одягу на суму 400 000,00 грн (без ПДВ). Потрібно визначити суму податкового зобов'язання та кінцеву вартість товару.

Завдання 3

Розрахувати чисту суму податкових зобов'язань даного підприємства за податком на додану вартість, якщо воно здійснило наступні операції (суми зазначені без урахування ПДВ): придбало тканину, фурнітуру та допоміжні матеріали на суму 50 000,00 грн, реалізувало власну продукцію на суму 100 000,00 грн.

Завдання 4

Підприємство придбало 110 холодильників по 530 грн за кожний (в т.ч. ПДВ). Випустило і реалізувало 100 запчастин за ціною реалізації 8,00 грн за одиницю (в т.ч. ПДВ). У кінці кварталу було продано 80% холодильників по 535,00 грн за кожен (в т.ч. ПДВ). Потрібно визначити суму ПДВ, що сплачується до бюджету.

Завдання 5

ТОВ «Луна» за серпень 2021 року здійснило такі операції (див. табл. 1).

Таблиця 1

Дані для виконання завдання 5

Номенклатура	Вартість у вільних відпускних цінах, тис грн	у тому числі		Вартість без акцизного збору і ПДВ, тис грн	Сума податку
		ПДВ, тис грн	Акцизний податок, тис грн		
Операції з реалізації основної продукції					
А	8400		-		
Б	3600		500		
В	1200		-		
Г	2760		-		
Всього					
Операції з придбання сировини	1800		-		
матеріалів	4800		-		
необоротних активів	2400		-		
Всього					
Всього ПДВ до сплати в бюджет	-		-	-	

Потрібно визначити суму ПДВ, що сплачується до бюджету.

Завдання 6

Заповніть податкову декларацію з ПДВ на підставі наступних даних.

ТОВ «БМА», яке займається виробництвом будівельних матеріалів, за вересень 2021 року здійснило наступні операції

1) реалізацію товарів (в т.ч. ПДВ):

– підприємству А за індивідуальним податковим номером 111111111111 на суму 480 000 грн (податкова накладна від 21.09.2021) та підприємству Б за індивідуальним податковим номером 222222222222 на суму 192 000 грн (податкова накладна від 23.09.2021);

2) закупівлю матеріалів у (у т.ч. ПДВ) у підприємства Е за індивідуальним податковим номером 000000000000 на суму 204 000 грн (податкова накладна від 05.09.2021);

– у підприємства Є за індивідуальним податковим номером 666666666666 на суму 408 000 грн (податкова накладна від 10.09.2021);

– у підприємства Ж за індивідуальним податковим номером 777777777777 на суму 300 000 грн (податкова накладна від 17.09.2021);

3) експорт товарів за межі митної території України на суму 20 000 грн;

4) отримання від нерезидента послуг на території України – 60 000 грн.

Коригування податкового кредиту на суму 960 грн (в т.ч. ПДВ) за податковою накладною № 15 від 23.09.2021 від ТОВ «Небо», за індивідуальним податковим номером 888888888888. Дата отримання коригування – 24.09.2021. Причина – повернення коштів.

Обсяги постачання товарів за останні 12 місяців:

– 10/2020 – будівельні товари 230 000 грн;

– 11/2020 – будівельні товари 175 000 грн., небудівельні товари – 55 000 грн;

– 12/2020 – будівельні товари 1 136 900 грн;

– 01/2021 – будівельні товари 156 000 грн;

– 02/2021 – будівельні товари 1 315 000 грн;

– 03/2021 – будівельні товари 1 282 000 грн, інші товари 1 123 00 грн;

– 04/2021 – будівельні товари 1 130 000 грн;

– 05/2021 – будівельні товари 1 196 000 грн;

– 06/2021 – будівельні товари 1 254 000 грн;

– 07/2021 – будівельні товари 1 230 000 грн;

– 08/2021 – будівельні товари 1 056 000 грн;

– 09/2021 – будівельні товари 560 000 грн.

ТОВ «БМА» зареєстроване за адресою вул. Центральна, буд 25, м. Тернівка, Павлоградський р-н, Дніпропетровська обл., поштовий індекс 56010, тел. 52575, факс 52575, код за ЄДРПОУ 23082713, індивідуальний податковий номер 230827111457, номер свідоцтва про реєстрацію платника ПДВ 100182142.

Податкова звітність подається до Південно-Західної ДПІ.

ТЕМА 5. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК

Питання теми:

- 5.1. Платники і об'єкти оподаткування.
- 5.2. Ставки та база оподаткування акцизним податком.
- 5.3. Порядок обчислення акцизного податку та строки його сплати.
- 5.4. Маркування підакцизних товарів.

Короткий зміст теми:

Акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених податковим кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції).

Платниками акцизного податку в основному є виробники підакцизних товарів, у тому числі з давальницької сировини. Подальші продавці включають в ціну товару суму акцизного податку, яка оплачена виробником, але суми не нараховують.

До підакцизних товарів належать: спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво; тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну; пальне; автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів; електрична енергія.

Ставки податку: адвалорні, специфічні, адвалорні та специфічні одночасно.

Датою виникнення податкових зобов'язань щодо підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, є дата їх реалізації особою, яка їх виробляє, незалежно від цілей і напрямів подальшого використання таких товарів (продукції), крім деяких випадків передбачених податковим кодексом.

Суми податку, що підлягають сплаті, з підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, визначаються платником податку самостійно, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку, що діють на дату виникнення податкових зобов'язань.

У разі виробництва на митній території України алкогольних напоїв і тютюнових виробів чи ввезення таких товарів на митну територію України платники податку зобов'язані забезпечити їх маркування марками встановленого зразка у такий спосіб, щоб марка акцизного податку розривалася під час відкупорювання (розкривання) товару.

Питання для самоконтролю:

1. Хто є платниками акцизного податку?
2. Що є об'єктом оподаткування акцизним податком?
3. Які є ставки акцизного податку?

4. Що є базою оподаткування акцизним податком?
5. Охарактеризуйте порядок обчислення акцизного податку та строки його сплати.
6. Які є особливості маркування підакцизних товарів?
7. Як здійснюється контроль за надходження акцизного податку та відповідальність платників?
8. Вкажіть особливості заповнення податкової декларації з акцизного податку.

Тестові завдання:

1. *Терміни подання розрахунку акцизного податку:*
  - а) щоквартально не пізніше 20 числа місяця наступного за звітним;
  - б) щоквартально не пізніше 40 днів по закінченні кварталу;
  - в) щомісячно не пізніше 20 числа місяця наступного за звітним;
  - г) щомісячно не пізніше 15 числа місяця наступного за звітним.
2. *Об'єкт оподаткування акцизним податком:*
  - а) оборот по реалізації підакцизних товарів на експорт за іноземну валюту;
  - б) оборот по реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів;
  - в) оборот по реалізації легкових автомобілів спеціального призначення для інвалідів;
  - г) митна вартість ввезених і конфіскованих на території України алкогольних напоїв та тютюнових виробів.
3. *Не є об'єктом оподаткування акцизним податком:*
  - а) оборот по реалізації спирту етилового, що використовується для виготовлення ліків і ветеринарних препаратів;
  - б) митна вартість товарів, імпортованих на митну територію України;
  - в) обороти по реалізації товарів для власного споживання і промислової переробки;
  - г) оборот по реалізації підакцизних товарів шляхом їх продажу або обміну.
4. *Суми податку з алкогольних напоїв, для виробництва яких використовується спирт етиловий не денатурований, сплачуються:*
  - а) до 16 числа місяця наступного за звітним;
  - б) на третій робочий день після здійснення обороту по реалізації;
  - в) при придбанні акцизних марок;
  - г) до 15 числа місяця наступного за звітним.
5. *Власник готової продукції виробленої з давальницької сировини, сплачує акцизний податок виробнику:*
  - а) до 16 числа місяця наступного за звітним;
  - б) на третій робочий день після здійснення обороту по реалізації;
  - в) до 15 числа місяця наступного за звітним;
  - г) дати відвантаження готової продукції.

6. Акцизний податок – це:

- а) збір, який розраховується з доходів підприємств;
- б) збір, який розраховується у вигляді надбавки до ціни на вироблені та реалізовані високорентабельні товари;
- в) збір, який розраховується у вигляді надбавки до ціни на всі реалізовані товари;
- г) непрямий податок на окремі товари (продукцію) визначені законом як підакцизні, що включається до ціни цих товарів (продукції).

7. Платниками акцизного податку є:

- а) суб'єкти підприємницької діяльності – виробники підакцизних товарів;
- б) суб'єкти підприємницької діяльності – виробники сільськогосподарської продукції;
- в) суб'єкти підприємницької діяльності, які імпортують на митну територію України підакцизні товари;
- г) фізичні і юридичні особи, обсяг оподатковуваних операцій продажу високорентабельних товарів за будь-який період з останніх 12 місяців перевищував 3 600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

8. Операції з підакцизними товарами, які звільняються від оподаткування:

- а) ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України;
- б) реалізації легкових автомобілів для інвалідів, оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів;
- в) вивезення (експорту) підакцизних товарів (продукції) платником податку за межі митної території України;
- г) реалізації конфіскованих підакцизних товарів (продукції).

9. До підакцизних товарів не належать:

- а) спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- б) тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну;
- в) дорогоцінні метали і дорогоцінні каміння;
- г) автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли.

10. Ставки акцизного податку встановлюються:

- а) Податковим кодексом України;
- б) Державною фіскальною службою України;
- в) Законом України «Про акцизний податок»;
- г) Верховною Радою України.

11. Ставки акцизного податку можуть бути:

- а) адвалорні та двалорні;
- б) адвалорні та специфічні;
- в) спеціальні та специфічні;
- г) спеціальні та загальні.

12. У разі обчислення податку із застосуванням адвалорних ставок базою оподаткування є:

а) вартість реалізованого товару, виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами без податку на додану вартість та з урахуванням акцизного податку;

б) вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами з урахуванням податку на додану вартість та акцизного податку;

в) вартість товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, за встановленими імпортером цінами на товари (продукцію), які він імпортує, з урахуванням податку на додану вартість та акцизного податку.

г) вартість товарів вироблених в Україні.

13. Датою виникнення податкових зобов'язань щодо підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, є

а) дата їх виробництва;

б) дата їх реалізації особою, яка їх виробляє;

в) дата їх купівлі у реалізаторів такої продукції;

г) дата їх виробництва або перетину кордону.

14. Виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів здійснюються відповідно до:

а) закону України, затвердженого Верховною Радою України;

б) наказу, затвердженого Президентом України;

в) розпорядження Податкової адміністрації;

г) положення, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

15. Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України є

а) дата подання митному органу митної декларації для митного оформлення;

б) дата їх реалізації особою, яка знаходиться на території України;

в) дата їх виготовлення;

г) можливі всі попередні варіанти.

16. Забороняється згідно сплата сум податку шляхом:

а) взаємних заліків;

б) зустрічних зобов'язань;

в) векселями;

г) всі відповіді вірні.

17. Суми податку, що підлягають сплаті, з підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, визначаються

а) платником податку самостійно, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку, що діють на дату виникнення податкових зобов'язань;

б) податковим інспектором, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку, що діють на дату виникнення податкових зобов'язань;

в) платником податку самостійно або податковим інспектором, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку, що діють на дату виникнення податкових зобов'язань;

г) роздрібним реалізатором підакцизної продукції, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку, що діють на дату виникнення податкових зобов'язань.

18. Суми податку з алкогольних напоїв, для виробництва яких використовується спирт етиловий неденатурований, сплачуються:

а) датою їх виробництва;

б) датою їх реалізації особою, яка їх виробляє;

в) при придбанні марок акцизного податку;

г) в день поставки покупцю.

19. Маркуванню підакцизних товарів підлягають:

а) усі алкогольні напої з вмістом спирту етилового понад 8,5 відсотка об'ємних одиниць;

б) усі алкогольні напої з вмістом спирту етилового від 1,2 до 8,5 відсотка об'ємних одиниць;

в) усі алкогольні напої з вмістом спирту етилового від 1,2 до 4,5 відсотка об'ємних одиниць;

г) усі алкогольні напої з вмістом спирту етилового понад 10,5 відсотка об'ємних одиниць.

20. Кожна марка акцизного податку на тютюнові вироби повинна мати:

а) окремий номер;

б) позначення про квартал і рік випуску марки;

в) окремий номер та позначення про квартал і рік випуску марки;

г) окремий номер, позначення про квартал і рік та місце випуску марки.

Практичні завдання:

Завдання 1

Підприємство-виробник тютюнових виробів замовило 1 млн шт. марок акцизного податку з метою здійснення маркування тютюнових виробів, а саме:

– 500 тис. марок акцизного податку для маркування сигарет без фільтра, що відповідає 500 тис. пачок або 10 млн шт. сигарет;

– 500 тис. марок акцизного податку для маркування сигарет з фільтром, що відповідає 500 тис. пачок або 10 млн шт. сигарет.

Розрахувати суму акцизного податку, що підлягає сплаті.

Пояснення: загальна сума акцизного податку, що підлягає сплаті, включає в себе специфічну та адвалорну складові акцизного податку, а саме:

$$A = A_c + A_a,$$

де A – загальна сума акцизного податку, що підлягає сплаті;

A_c – сума акцизного податку, розрахована за специфічними ставками акцизного податку;

A_a – сума акцизного податку, розрахована за адвалорними ставками акцизного податку.

Завдання 2

Потрібно розрахувати авансовий платіж для тютюнових виробів, якщо: замовлено марок під розфасовку по 2 г – 100 шт.; замовлено марок під розфасовку по 5 г – 150 шт.; замовлено марок під розфасовку по 10 г – 50 шт.

Завдання 3

Підприємство в січні місяці виробило і реалізувало 6000 пляшок горілки із вмістом 40% (місткість однієї пляшки 0,75 л) та 200 пляшок шампанського (місткість однієї пляшки 0,75 л) . Потрібно визначити суму акцизного податку, що потрібно сплатити виробнику алкогольних напоїв.

Завдання 4

Підприємство А 09.2021 року реалізувало 400 пачок сигарет з фільтром (собівартість 1 пачки – 26,20 грн) та 25 пачок сигарет без фільтру (собівартість 1 пачки – 16,20 грн) Яка сума акцизного податку підлягає сплаті.

ТЕМА 6. МИТО

Питання теми:

- 6.1. Основи митної справи в Україні.
- 6.2. Платники та ставки державного мита.
- 6.3. Види мита, елементи його нарахування.
- 6.4. Порядок нарахування мита та сплати мита в державний бюджет.
- 6.5. Економічна сутність Списку термінів Інкотермс 2020 – Міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів.

Короткий зміст теми:

Митне оподаткування – один із напрямків митної політики держави, спосіб митного регулювання. Становлення і розвиток митної справи в Україні здійснюється в напрямку уніфікації із загальноприйнятими в міжнародній практиці нормами і стандартами.

Державне мито – обов'язковий платіж, який справляється на всій території України за вчинення дій в інтересах юридичних і фізичних осіб та за видачу документів, що мають юридичне значення, уповноваженими на те особами відповідно до законодавства України.

Мито – це загальнодержавний податок, встановлений Податковим кодексом України та Митним кодексом, який нараховується та сплачується відповідно до Митного кодексу, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

В Україні застосовуються такі види мита: ввізне мито; вивізне мито; сезонне мито; особливі види мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне.

Базою оподаткування митом товарів, що переміщуються через митний кордон України, є: для товарів, на які законом встановлено адвалорні ставки мита, – митна вартість товарів; для товарів, на які законом встановлено специфічні ставки мита, – кількість таких товарів у встановлених законом одиницях виміру.

В Україні застосовуються такі види ставок мита: адвалорна – у відсотках до встановленої бази оподаткування; специфічна – у грошовому розмірі на одиницю бази оподаткування; комбінована, що складається з адвалорної та специфічної ставок мита.

Митні платежі нараховуються декларантом або іншими особами, на яких покладено обов'язок із сплати митних платежів, самостійно, крім випадків, якщо обов'язок щодо нарахування митних платежів відповідно до Митного кодексу України, Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України покладається на митні органи.

Правила ІНКОТЕРМС відомі в усьому світі і широко застосовуються в практиці міжнародної торгівлі. ІНКОТЕРМС – скорочення від англ. International commercial terms – міжнародні торгові терміни.

Допускається встановлення тарифних пільг (тарифних преференцій) щодо ставок Митного тарифу України у вигляді звільнення від оподаткування ввізним митом, зниження ставок ввізного мита або встановлення тарифних квот відповідно до законодавства України та для ввезення товарів, що походять з держав, з якими укладено відповідні міжнародні договори.

Питання для самоконтролю:

1. Які основи митної справи в Україні ви знаєте?
2. В чому сутність державного мита?
3. Хто є платники державного мита?
4. Які ви знаєте ставки державного мита?
5. Які ви знаєте види ввізного мита?
6. Які ви знаєте елементи нарахування ввізного мита?
7. Який порядок нарахування мита та сплати мита в державний бюджет?
8. В чому економічна сутність Списку термінів Інкотермс 2020?
9. Які використовуються пільги при сплаті державного мита?
10. Які використовуються пільги при сплаті ввізного мита?

Тестові завдання:

1. Мито, яке нараховується у встановленому грошовому розмірі на одиницю товарів та інших предметів, що обкладаються митом:

- а) адвалерне;
- б) специфічне;
- в) сезонне;
- г) спеціальне.

2. Якими органами встановлюються пільги при сплаті мита:

- а) Верховною Радою України;
- б) Кабінетом Міністрів України;
- в) Державною фіскальною службою України;
- г) Департаментом методології регулювання діяльності небанківських фінансових установ.

3. Мито, яке нараховується у відсотках до митної вартості товарів та інших предметів, що обкладаються митом:

- а) статистичне;
- б) специфічне;
- в) адвалерне;
- г) спеціальне.

4. Державне мито – це:

а) обов'язковий платіж, який справляється на всій території України за вчинення дій в інтересах юридичних і фізичних осіб та за видачу документів, що мають юридичне значення, уповноваженими на те особами відповідно до законодавства України;

б) загальнодержавний податок, встановлений Податковим та Митним кодексами України, який нараховується та сплачується відповідно до Митного кодексу України, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

в) загальнодержавний збір, при перетині товаром кордону, який нараховується і сплачується згідно з Податковим і Митним кодексами України;

г) місцевий податок за видачу документів державою.

5. В Україні застосовуються такі види мита:

а) ввізне мито, вивізне мито, сезонне мито;

б) ввізне мито, вивізне мито, сезонне мито, спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне;

в) ввізне мито, вивізне мито;

г) спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне.

6. Мито – це:

а) обов'язковий платіж, який справляється на всій території України за вчинення дій в інтересах юридичних і фізичних осіб та за видачу документів, що мають юридичне значення, уповноваженими на те особами відповідно до законодавства України;

б) загальнодержавний податок, встановлений Податковим та Митним кодексами України, який нараховується та сплачується відповідно до Митного кодексу України, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

в) загальнодержавний збір, при перетині товаром кордону, який нараховується і сплачується згідно з Податковим і Митним кодексами України;

г) місцевий податок за видачу документів державою.

7. Ввізне мито:

а) встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України;

б) встановлюється законом на українські товари, що вивозяться за межі митної території України;

в) встановлюється відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу;

г) встановлюється відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту.

8. Антидемпінгове мито:

- а) встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України;
- б) встановлюється законом на українські товари, що вивозяться за межі митної території України;
- в) встановлюється відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу;
- г) встановлюється відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту.

9. Вивізне мито:

- а) встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України;
- б) встановлюється законом на українські товари, що вивозяться за межі митної території України;
- в) встановлюється відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу;
- г) встановлюється відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту.

10. Компенсаційне мито:

- а) встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України;
- б) встановлюється законом на українські товари, що вивозяться за межі митної території України;
- в) встановлюється відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу;
- г) встановлюється відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту.

11. Мито, що встановлюється як заходи у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів та економічних угруповань, які обмежують реалізацію законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України – це:

- а) антидемпінгове мито;
- б) державне мито;
- в) спеціальне мито;
- г) сезонне мито.

12. Базою оподаткування митом товарів, що переміщуються через митний кордон України, для товарів, на які законом встановлено адвалорні ставки мита є:

- а) митна вартість товарів;
- б) кількість таких товарів у встановлених законом одиницях виміру;
- в) собівартість продукції;
- г) вартість одиниці товару.

13. Базою оподаткування митом товарів, що переміщуються через митний кордон України, для товарів, на які законом встановлено специфічні ставки мита є:

- а) митна вартість товарів;
- б) кількість таких товарів у встановлених законом одиницях виміру;
- в) собівартість продукції;
- г) вартість одиниці товару.

14. Мито, що нараховуються за ставками, встановленими рішеннями Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі це:

- а) ввізне мито;
- б) сезонне мито;
- в) особливий вид мита;
- г) вивізне.

15. Об'єкт та база оподаткування митними платежами під час переміщення товарів через митний кордон України визначаються відповідно до:

- а) Митного кодексу України;
- б) Податкового кодексу України;
- в) різних законів України;
- г) всі відповіді вірні.

Практичні завдання:

Завдання 1

У травні 2021 року надійшов товар підприємству від нерезидента. Задекларована вартість товару 20 000,00 дол. США, а митна вартість – 22 000,00 дол. США. Курс НБУ на дату розмитнення – 27,83 грн/ 1 дол. США. Ставка мита – 10 %. Потрібно визначити суму, що необхідно сплатити на митниці.

Завдання 2

Підприємство - резидент «Шедевр» на підставі договору купівлі-продажу з підприємством - нерезидентом «УІР» одержало товар на суму 55 303 дол. США (452 од. за ціною 74 дол. США за одиницю), у тому числі транспортні послуги на території України на 210 дол. США (відповідно до рахунку – фактури) на умовах СРТ (перевезення оплачене до пункту призначення) м. Дніпропетровськ. Даний товар обкладається митом за ставкою 10 %, ставка митного збору 0,2 %. Курс НБУ на дату оформлення вантажної митної декларації – 28,54 грн/дол. США.

Необхідно розрахувати фактурну вартість товару, митну вартість, суми мита, митного збору та ПДВ.

ТЕМА 7. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

Питання теми:

- 7.1. Становлення податку на прибуток в системі прибуткового оподаткування діяльності юридичних осіб.
- 7.2. Платники та ставки податку на прибуток.
- 7.3. Розрахунок об'єкта оподаткування податком на прибуток.
- 7.4. Амортизаційні відрахування.
- 7.5. Порядок обчислення податку.

Короткий зміст теми:

Платниками податку-резидентами є: суб'єкти господарювання – юридичні особи, які провадять господарську діяльність як на території України, так і за її межами.

Об'єктом оподаткування є: прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень цього розділу.

Базова (основна) ставка податку становить 18 %.

Податок нараховується платником самостійно за ставкою від бази оподаткування.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте становлення податку на прибуток в системі прибуткового оподаткування діяльності юридичних осіб?
2. Хто є платники податку на прибуток?
3. Які є ставки податку на прибуток?
4. Як проводиться розрахунок об'єкта оподаткування податком на прибуток?
5. Що таке амортизаційні відрахування?
6. Які є методи нарахування амортизації?
7. Який порядок обчислення податку?
8. Які особливості оподаткування неприбуткових установ та організацій?
9. Які особливості оподаткування виробників сільськогосподарської продукції?
10. Хто має право на звільнення від оподаткування податком на прибуток?

Тестові завдання:

1. *Вкажіть особливості оподаткування прибутку підприємств, отриманого у зв'язку із впровадженням енергоефективних технологій:*

- а) оподатковується на загальних умовах;
- б) звільняється від оподаткування 60 % прибутку, отриманого від продажу продукції власного виробництва;
- в) звільняється від оподаткування 80 % прибутку, отриманого від продажу продукції власного виробництва;
- г) особливостей немає.

2. *Об'єктом оподаткування податком на прибуток є:*

- а) розмір податку на одиницю оподаткування;
- б) прибуток, який визначається шляхом зменшення валових доходів на валові витрати та амортизацію;
- в) дохід платника, з якого він сплачує податок;
- г) дохід (прибуток) нерезидента.

3. *Об'єктом оподаткування діяльності страховика є:*

- а) сума страхових платежів, страхових внесків, страхових премій за договорами страхування та співстрахування;
- б) валові доходи, зменшені на валові доходи та амортизацію, нараховані за звітний період;
- в) страхові платежі та страхові внески, одержані у звітному періоді;
- г) частки від страхових внесків, страхових премій та страхових виплат, одержаних від перестрашування відповідальності.

4. *Назвіть надходження коштів, які не включаються до складу валового доходу платника податку на прибуток:*

- а) дохід від реалізації цінних паперів;
- б) дохід від надання фінансових послуг;
- в) сума податку на додану вартість, отриманого в складі ціни реалізації продукції;
- г) сума невикористаної частини коштів, що повертаються зі страхового резерву.

5. *Назвіть витрати, що не включаються до складу валових витрат виробництва і обігу платником податку на прибуток для обчислення оподатковуваного прибутку:*

- а) збір на обов'язкове соціальне страхування;
- б) витрати на утримання об'єктів соціальної інфраструктури, підприємства;
- в) виплата дивідендів;
- г) витрати підприємства на придбання ліцензій для ведення господарської діяльності.

6. Від яких чинників залежить сума податку на прибуток підприємства?

- а) оподаткованого прибутку і ставки податку;
- б) чистого прибутку і ставки податку;
- в) фонду заробітної плати;
- г) тільки ставки податку.

7. Показники, які будуть використані для обчислення суми податку на прибуток:

- а) чистий прибуток;
- б) сума валових витрат виробництва та обігу;
- в) сума нарахованих амортизаційних відрахувань
- г) доходи звітного періоду, зменшені на собівартість реалізованих товарів (робіт, послуг) та інших витрат звітного періоду.

8. Платниками податку на прибуток - резидентами є:

- а) юридичні особи, які провадять господарську діяльність в Україні;
- б) фізичні особи, які отримують доходи в Україні;
- в) юридичні особи та фізичні особи, які отримують доходи в Україні;
- г) юридичні особи, які провадять господарську діяльність в Україні.

9. Види витрат, що включаються до складу собівартості виготовлених і реалізованих товарів (робіт, послуг) – платника податку на прибуток:

- а) амортизаційні відрахування виробничих основних фондів;
- б) прямих матеріальних затрат;
- в) вартості придбаних послуг, прямо пов'язаних з виробництвом товарів, виконанням робіт, надання послуг;
- г) всі відповіді вірні.

10. Ставка податку на прибуток за договорами з довгострокового страхування життя, договорами добровільного медичного страхування та договорами страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення, зокрема договорів страхування додаткової пенсії становить:

- а) 0%;
- б) 3%;
- в) 16%;
- г) 18%.

Практичні завдання:

Завдання 1

Підприємство «Сталь» займається виготовленням та продажем верстатів. Пільгою з податку на прибуток не користується. Дані про фінансові результати підприємства за 2021 рік наведено нижче:

1) було продано (відвантажено) верстати на суму 900 000 грн (без урахування ПДВ);

2) на виробництво проданих верстатів було витрачено матеріалів на суму 200 000 грн (без урахування ПДВ);

3) сплачено земельний податок на суму 10000 грн;

4) нарахована заробітна плата + сума єдиного соціального внеску, у т. ч. за IV кв., – 350 000 грн;

5) амортизація обладнання – 125 000 грн;

6) нараховано витрати на оренду приміщень – 120 000 грн (без урахування ПДВ);

7) отримано відсотки за банківським депозитом – 50 000 грн;

8) у I кварталі 2021 року підприємство отримало збиток у розмірі 100 000 грн.

Ставка податку на прибуток – 18 %.

Потрібно розрахувати суму податку на прибуток.

Завдання 2

Потрібно розрахувати суму податку на прибуток.

Існує така інформація щодо результатів діяльності ВАТ «Планета» в 2021 році:

– продаж товарів (з ПДВ) – 400 000 грн;

– дохід від операцій торгівлі цінними паперами – 15 000 грн;

– сума сплачених сировини, комплектуючих, запчастин (без ПДВ) – 100 000 грн;

– витрати на реконструкцію основних фондів – 20 000 грн;

– балансова вартість основних фондів на початок року – 80 000 грн;

– сума сплачених штрафів та пені – 800 грн;

– сума заробітної плати та відрахувань на обов'язкове пенсійне і соціальне страхування – 60 000 грн;

– амортизація – 5 000 грн;

– придбання основних фондів – 20 000 грн.

Завдання 3

Розрахувати суму податку на прибуток за 2021 рік, якщо підприємство-резидент має дочірні фірми у Данії та Німеччині. Оподаткований дохід на території України склав 600 000 грн. На території Данії – 25 000 євро, в Німеччині – 15 000 євро. Ставка податку на прибуток в Данії – 30 %, в Німеччині – 30 %. Курс НБУ: 1 євро – 33,5 грн.

ТЕМА 8. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Питання теми:

- 8.1. Платники податку на доходи фізичних осіб.
- 8.2. Об'єкт та база оподаткування.
- 8.3. Ставка податку на доходи фізичних осіб.
- 8.4. Суми виплат, які не включаються до сукупного оподаткованого доходу.

Короткий зміст теми:

Платниками податку є: фізична особа-резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи; фізична особа - нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні; податковий агент.

Не є платником податку нерезидент, який отримує доходи з джерела їх походження в Україні і має дипломатичні привілеї та імунітет, встановлені чинним міжнародним договором України, щодо доходів, які він отримує безпосередньо від провадження дипломатичної чи прирівняної до неї таким міжнародним договором діяльності.

Об'єктом оподаткування резидента є: загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід; доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання); іноземні доходи – доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України.

Об'єктом оподаткування нерезидента є: загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід з джерела його походження в Україні; доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання).

Базою оподаткування є загальний оподатковуваний дохід. Платник податку має право на податкову знижку за наслідками звітного податкового року. Базова ставка податку 18%.

Оподаткування доходів, нарахованих (виплачених, наданих) платнику податку здійснюється податковим агентом. Податок сплачується (перераховується) до бюджету під час виплати оподаткованого доходу єдиним платіжним документом.

Банки приймають платіжні документи на виплату доходу лише за умови одночасного подання розрахункового документа на перерахування цього податку до бюджету.

Платник податку зобов'язаний подавати річну декларацію про майновий стан і доходи (податкову декларацію) відповідно до Податкового кодексу.

Питання для самоконтролю:

1. Хто є платниками податку на доходи фізичних осіб?
2. Що є об'єктом оподаткування ПДФО?
3. Як здійснюється розрахунок бази оподаткування ПДФО?
4. Які є ставки податку на доходи фізичних осіб?
5. Які суми виплат, не включаються до сукупного оподаткованого доходу?
6. Що таке податкова соціальна пільга і податкова знижка?
7. Які є податкові соціальні пільги щодо податку на доходи фізичних осіб?
8. Які є податкові знижки податку на доходи фізичних осіб?
9. Як розраховується податкова соціальна пільга?
10. Як розраховується податкова знижка?

Тестові завдання:

1. Які витрати платник податку може включити до складу податкового кредиту при сплаті податку на доходи фізичних осіб:

- а) на лікування тютюнової чи алкогольної залежності;
- б) на косметичне лікування;
- в) суму коштів або вартість майна, переданих платником податку у вигляді пожертвувань або благодійних внесків неприбутковим організаціям;
- г) лікування та протезування зубів з використанням дорогоцінних металів.

2. Податкові соціальні пільги з податку на доходи фізичних осіб розраховуються виходячи з:

- а) прожиткового мінімуму;
- б) мінімальної заробітної плати;
- в) неоподаткованого мінімуму;
- г) заробітної плати.

3. Податок на доходи фізичних осіб розраховується за формулою:

- а) як добуток різниці оподаткованого доходу, внесків до соціальних фондів, податкової соціальної пільги і ставки податку;
- б) як добуток різниці оподаткованого доходу, податкової соціальної пільги і ставки податку;
- в) як добуток оподаткованого доходу і ставки податку;
- г) як добуток річного оподаткованого доходу і ставки податку.

4. Які пільги передбачені при сплаті податку на доходи фізичних осіб?

- а) 5, 10, 15 неоподаткованих мінімумів;
- б) 100, 150, 200 % мінімальної заробітної плати;
- в) 50, 100, 150, 200 % прожиткового мінімуму;
- г) 30, 50, 80 % мінімальної заробітної плати.

5. Платниками податку на доходи фізичних осіб є:

- а) фізичні особи, які отримують доходи з джерела їх походження в Україні;
- б) фізична особа та податковий агент;
- в) податковий агент та юридичні та фізичні особи;
- г) юридичні та фізичні особи.

6. Для податку на доходи фізичних осіб, загальний оподаткований дохід, це:

- а) будь-який дохід, нарахований на користь платника податку протягом звітного податкового періоду;
- б) заробітна плата;
- в) стипендія;
- г) проценти виплачені.

7. Яким особам надається пільга у розмірі 50 % мінімальної заробітної плати при нарахуванні доходу з фізичних осіб:

- а) інвалідам 1 і 2 групи;
- б) батькам, які виховують 1 або 2 дитини;
- в) вдовам і вдівцям;
- г) особам, у яких заробітна плата не перевищує мінімальної заробітної плати на 1 січня поточного року помноженої на 140 %.

8. Види доходів, які включаються до складу місячного оподаткованого доходу громадянина:

- а) дивіденди;
- б) сума доходу, одержаного внаслідок відчуження акцій;
- в) аліменти, що виплачуються за рішенням суду або за добровільним рішенням сторін;
- г) доходи одержані у грошовій формі як додаткове благо.

9. Види доходів, які не включаються до складу місячного оподаткованого доходу громадянина:

- а) заробітна плата, інші виплати і винагороди;
- б) дохід у вигляді успадкованого майна;
- в) сума зайво витрачених коштів, одержаних платником податку на відрядження або підзвіт і не повернених у встановлені строки;
- г) сума страхових виплат одержуваних з пенсійного фонду та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

10. Основна ставка податку на доходи фізичних осіб становить:

- а) 20%;
- б) 19%;
- в) 18%;
- г) 15%.

11. Якщо дохід надається у не грошовій формі, сума податку об'єкта оподаткування обчислюється за формулою:

- а) $K = 100/(100 - Cп)$;
- б) $K = 100/(100 + Cп)$;
- в) $K = 100 * (100 - Cп)$;
- г) $K = 100 * (100 + Cп)$.

12. Платниками ПДФО є:

- а) фізична особа-резидент;
- б) фізична особа-нерезидент;
- в) податковий агент;
- г) всі відповіді вірні.

13. Якщо фізична особа є найманим працівником, то обов'язок адмініструвати податок несе:

- а) працівник;
- б) податковий агент;
- в) податкова служба;
- г) всі відповіді вірні.

14. База оподаткування ПДФО складає:

- а) нарахована заробітна плата зменшена на єдиний соціальний внесок і соціальну пільгу;
- б) нарахована заробітна плата за даний період;
- в) нарахована заробітна плата зменшена на соціальну пільгу;
- г) нарахована заробітна плата зменшена на податкову знижку.

15. За нульовою ставкою оподатковуються:

- а) доходи від надання земельних ділянок в оренду;
- б) дивіденди;
- в) вартість власності, що успадковується членами сім'ї спадковця першого ступеня споріднення;
- г) доходи від виграшів та призів.

Практичні завдання:

Завдання 1

Яловий Петро Іванович займається торгівельною діяльністю: оптовою торгівлею тютюнових виробів: КВЕД 51.35.0, має реєстраційний номер облікової картки платника податків 4545544545. Проживає за адресою: Одеська область, м. Одеса, Французький бульвар, 3, квартира 4, площа 72 м². Петро Іванович також має автомобіль Toyota Avensis 2015 року випуску об'ємом двигуна 1800 см³.

У 2021 році підприємець 11 місяців працював з чистим доходом, 1 місяць мав збитки. Сума отриманого доходу без ПДВ – 2 253 100 грн. Втрати на придбання матеріальних цінностей – 1 750 200 грн, на оплату праці – 123 600 грн, інші витрати – 52 000 грн. Вартість торгового патенту, який підприємець придбав протягом року, складає 12 000 грн. При поданні річної декларації за попередній рік підприємець визначив суму авансових платежів у розмірі 9 800 грн.

Протягом звітного періоду 20.10.2021 року підприємець отримав дохід в Італії у розмірі 245,2 євро, сума оплачених податків за кордоном 23,25 євро (курс 1 євро = 32,92 грн).

Визначити суму ПДФО, яку належить сплатити до бюджету.

Завдання 2

Яловий Петро Іванович має реєстраційний номер облікової картки платника податків 4545544545, проживає за адресою: Одеська область, м. Одеса, Французький бульвар, 3, квартира 4, площа 72 м², також має автомобіль Toyota Avensis 2015 року випуску об'ємом двигуна 1800 см³.

В 2021 році Петро Іванович працював на фінансовим менеджером за ставкою 16 000,00 грн.

Петро Іванович мав будинок в м. Одеса, пр. Гагаріна, 6, вартістю 245 000 грн площею 75 м², який він продав в звітному році. Будинок був отриманий у спадщину від родичів другого ступеня споріднення. В 2020 році Петро Іванович отримав у спадщину квартиру у Київській області за адресою: м. Буча, вулиця Енергетиків, 22, кв. 6, площею 45 м², від родича другого ступеня споріднення, вартістю 800 000 грн. Цю квартиру Петро Іванович здавав в оренду шість місяців вартістю 4 000 грн. за місяць.

Петро Іванович 01.12.2021 року отримав дохід у США в сумі 1 000,00 доларів США (курс 1 долар США – 27,30 грн). В 2021 році Петро Іванович мав акції ЗАТ «АВК», які продав за 25 000 грн. Витрати на придбання цінних паперів становили 18 000 грн.

Визначити суму ПДФО, яку належить сплатити до бюджету.

ТЕМА 9. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Питання теми:

- 9.1. Сутність спрощеної системи оподаткування.
- 9.2. Суб'єкти спрощеної системи оподаткування.
- 9.3. Порядок визначення доходів для сплати єдиного податку.
- 9.4. Ставки єдиного податку та податковий період.

Короткий зміст теми:

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності – особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених цією главою, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності.

Юридична особа чи фізична особа - підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає вимогам, встановленим податковим кодексом, та реєструється платником єдиного податку в порядку.

Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на 4 групи платників єдиного податку.

Доходом платника єдиного податку є: для фізичної особи-підприємця – дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі. При цьому до доходу не включаються отримані такою фізичною особою пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності; для юридичної особи – будь-який дохід, включаючи дохід представництв, філій, відділень такої юридичної особи, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі.

Ставки єдиного податку для платників першої – другої груп встановлюються у відсотках (фіксовані ставки) до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року (далі у цій главі - мінімальна заробітна плата), та третьої групи – у відсотках до доходу (відсоткові ставки).

Відсоткова ставка єдиного податку для платників третьої групи встановлюється у розмірі: 3 відсотки доходу – у разі сплати податку на додану вартість згідно з цим Кодексом; 5 відсотків доходу – у разі включення податку на додану вартість до складу єдиного податку.

Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку першої, другої та четвертої груп є календарний рік. Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку третьої групи є календарний квартал.

Платники єдиного податку першої і другої груп сплачують єдиний податок шляхом здійснення авансового внеску не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця.

Платники єдиного податку третьої групи сплачують єдиний податок протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал.

Платники єдиного податку звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з п'яти податків і зборів

Питання для самоконтролю:

1. Яка сутність спрощеної системи оподаткування?
2. Хто є суб'єкти спрощеної системи оподаткування?
3. Скільки є груп платників єдиного податку?
4. В яких випадках суб'єкт малого підприємництва не може бути платником єдиного податку?
5. Який порядок визначення доходів для сплати єдиного податку?
6. Які є ставки єдиного податку та податковий період?
7. Який порядок нарахування єдиного податку?
8. Які строки сплати єдиного податку?
9. Яким чином ведеться облік доходів і витрат платниками єдиного податку?
10. Які особливості складання звітності платниками єдиного податку?

Тестові завдання:

1. Ставка єдиного податку для юридичних осіб становить:
  - а) 2% або 4% суми доходів;
  - б) не менше 20 грн та більше 200 грн на місяць;
  - в) не більше 200 грн на місяць;
  - г) 6% суми виручки від реалізації продукції.
2. До першої групи платників єдиного податку відносяться:
  - а) фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 1,002 млн грн;
  - б) фізичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, одночасно не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 5,004 млн грн;
  - в) фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 2,002 млн грн;
  - г) фізичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, одночасно не перевищує 15 осіб; обсяг доходу не перевищує 2,002 млн грн.

3. До другої групи платників єдиного податку відносять:

- а) фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 5,004 млн грн;
- б) фізичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, одночасно не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 5,004 млн грн;
- в) фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 1,002 млн грн;
- г) фізичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, одночасно не перевищує 15 осіб; обсяг доходу не перевищує 1,002 млн грн.

4. Хто не може бути платником єдиного податку:

- а) підприємці, які ведуть діяльність з проведення азартних ігор;
- б) виробники підакцизних товарів;
- в) підприємці, що здійснюють діяльність з надання послуг пошти та зв'язку;
- г) всі відповіді вірні.

5. Якщо сума отриманого доходу перевищує встановлений для 1 і 2 групи платників податку то сума перевищення оподатковується за ставкою:

- а) 10%;
- б) 15%;
- в) 20%;
- г) 25%.

5. Платники єдиного податку першої і другої груп сплачують єдиний податок шляхом:

- а) здійснення авансового внеску не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця;
- б) протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал;
- в) здійснення авансового внеску не пізніше 20 числа (включно) поточного кварталу;
- г) протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) місяць.

7. У разі ввезення товарів на митну територію України податки і збори та митні платежі сплачуються платником єдиного податку:

- а) на засадах згідно з вимогами відповідної групи платників;
- б) за окремою ставкою 15 %;
- в) за ставкою визначеною місцевими органами влади, в залежності де товар перетинає кордон;
- г) на загальних підставах відповідно до закону.

8. Для переходу на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єкт малого підприємництва повинен:

- а) подати письмову заяву до органу державної податкової служби за місцем державної реєстрації;
- б) зареєструватися як суб'єкт малого підприємництва;
- в) отримати патент;
- г) протягом року бути платником податків на загальних підставах.

9. Чи включається до суми доходу платника єдиного податку вартість безоплатно отриманих протягом звітного періоду товарів (робіт, послуг):

- а) ні;
- б) так, якщо вартість товару перевищує 1 млн грн;
- в) так, якщо товар вітчизняного виробництва;
- г) так.

10. Платники єдиного податку третьої групи сплачують єдиний податок шляхом:

- а) здійснення авансового внеску не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця;
- б) протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал;
- в) здійснення авансового внеску не пізніше 20 числа (включно) поточного кварталу;
- г) протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) місяць.

Практичні завдання:

Завдання 1

Авраменко Артем Максимович мешкає за адресою Дніпропетровська область, м. Дніпро, вул. Мисенко, 16, поштовий індекс 49000. Реєстраційний номер облікової картки платника податку 1234567890.

15.01.2021 платник подав річну декларацію платника єдиного податку – фізичної особи-підприємця ДПІ у Індустріальному районі м. Дніпро.

Авраменко Артем Максимович займається оптовою торгівлею іншими товарами господарського призначення КВЕД 46.49 і є платником єдиного податку I групи. Кількість осіб, які перебувають з ним у трудових відносинах становить 0 осіб.

Сума доходу отриманого за звітний період становить 185 000,00 грн без ПДВ. Сума доходу отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків становить 10 000,00 грн.

Визначити суму єдиного податку, яку платник має сплатити за звітний рік.

Завдання 2

Носенко Антон Андрійович мешкає за адресою Дніпропетровська область, м. Дніпро, вул. Нестлова, 23, поштовий індекс 49000. Реєстраційний номер облікової картки платника податку 9876543210.

10.01.2021 платник подав річну декларацію платника єдиного податку – фізичної особи - підприємця ДПП у Індустріальному районі м. Дніпро.

Носенко Антон Андрійович займається оптовою торгівлею іншими товарами господарського призначення КВЕД 46.49 і є платником єдиного податку II групи. Кількість осіб, які перебувають з ним у трудових відносинах становить 5 осіб.

Сума доходу отриманого за звітний період становить 1 600 000,00 грн без ПДВ. Сума доходу отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків становить 30 000,00 грн.

Визначити суму єдиного податку, яку платник має сплатити за звітний рік.

Завдання 3

Приватне підприємство «Апекс» займається торгівельною діяльністю: КВЕД 51.90.0, реєстраційний номер облікової картки платника податків 287574569, код організаційно-правової форми господарювання 120, код ЄДРПОУ 12493152 знаходиться за адресою Дніпропетровська область, м. Дніпро, вул. Підводна, 15, кв. 65, не є платником ПДВ. За 2 квартали 2021 року був отриманий дохід в розмірі 5 200 000,00 грн без ПДВ. Сума доходу отримана в векселі становить 55 000,00 грн. Підприємство є платником єдиного податку III групи.

Заповніть податкову декларацію платника єдиного податку-юридичної особи, якщо в I кварталі було сплачено податку в сумі 100 000 грн.

Завдання 4

Козлов Петро Романович займається торгівельною діяльністю: КВЕД 46.49, реєстраційний номер облікової картки платника податків 2356897421, проживає за адресою Дніпропетровська область, м. Дніпро, вулиця Підводна, 15, кв. 65, площею 56 м². Фізична особа є платником єдиного податку III групи і є платником ПДВ. В I кварталі 2021 року отримав дохід в розмірі 3 300 000,00 грн. Сума доходу отримана в векселі становить 45 000,00 грн. Заповніть податкову декларацію платника єдиного податку – фізичної особи.

ТЕМА 10. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Питання теми:

- 10.1. Сутність спрощеної системи оподаткування для аграрних підприємств.
- 10.2. Аграрні підприємства – платники єдиного податку.
- 10.3. Об'єкти оподаткування і ставки єдиного податку для аграрних підприємств.
- 10.4. Порядок розрахунку і строки сплати єдиного податку для аграрних підприємств.

Короткий зміст теми:

З метою стимулювання розвитку сільськогосподарського виробництва передбачено функціонування спрощеного податкового режиму у формі єдиного податку четвертої групи платників податків.

Четверта група платників єдиного податку – це сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товарного виробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків.

Об'єктом оподаткування для платників єдиного податку четвертої групи є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.

Базою оподаткування податком для платників єдиного податку четвертої групи для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року.

Базою оподаткування податком для платників єдиного податку четвертої групи для земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ) є нормативна грошова оцінка ріллі в Автономній Республіці Крим або в області, з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року.

Для платників єдиного податку четвертої групи розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування).

Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку першої, другої та четвертої груп є календарний рік.

Платники єдиного податку четвертої групи самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають відповідному контролюючому органу за місцезнаходженням

платника податку та місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік за формою, сплачують податок щоквартально протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) кварталу.

Платники єдиного податку звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з п'яти податків і зборів.

Питання для самоконтролю:

1. В чому сутність спрощеної системи оподаткування для сільськогосподарських підприємств?
2. Хто є платниками 4 групи єдиного податку?
3. Що є об'єктом оподаткування для 4 групи єдиного податку?
4. Які ви знаєте ставки для платників 4 групи єдиного податку?
5. Який порядок розрахунку єдиного податку для 4 групи?
6. Які строки сплати єдиного податку для 4 групи?
7. Які податки і збори не сплачують платники 4 групи єдиного податку?

Тестові завдання:

1. Єдиний податок, який сплачується аграрними підприємствами відноситься до:

- а) загальнодержавних податків та зборів;
- б) місцевих податків і зборів;
- в) місцевих та обласних податків та зборів;
- г) зборів в державні цільові фонди.

2. Сільськогосподарські товаровиробники подають податкову декларацію 4 групи єдиного податку на поточний рік:

- а) до 1 березня поточного року;
- б) до 1 квітня поточного року;
- в) до 20 лютого поточного року;
- г) до 20 березня поточного року.

3. Платниками четвертої групи єдиного податку є:

а) юридичні особи, у яких виручка за минулий звітний рік не перевищує 7 млн грн;

б) сільськогосподарські підприємства різних організаційно правових форм власності, у яких загальна вартість продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва за 12 поточних календарних місяців минулого року дорівнює або є вищою за 50 % від загальної вартості продажу усіх товарів за такий самий період;

в) сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товарного виробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%;

г) сільськогосподарські підприємства різних організаційно правових форм власності, у яких у власності чи користуванні є сільськогосподарські угіддя.

4. Сума податку для 4 групи єдиного податку:

- а) добуток площі сільськогосподарських угідь, грошової оцінки і ставки податку;
- б) добуток площі сільськогосподарських угідь, грошової оцінки, ставки податку і коефіцієнта індексації грошової оцінки;
- в) добуток площі сільськогосподарських угідь, грошової оцінки, ставки податку і коефіцієнта індексації ставки податку;
- г) добуток виручки від реалізації і ставки податку.

5. У якому співвідношенні розподіляється річна сума податків платників 4 групи єдиного податку:

- а) 1 квартал – 25%, 2 квартал – 25%, 3 квартал – 25%, 4 квартал – 25%;
- б) 1 квартал – 10%, 2 квартал – 10%, 3 квартал – 50%, 4 квартал – 30%;
- в) 1 квартал – 10%, 2 квартал – 30%, 3 квартал – 30%, 4 квартал – 30%;
- г) 1 квартал – 20%, 2 квартал – 20%, 3 квартал – 30%, 4 квартал – 30%.

6. У які строки сплачують сільськогосподарські підприємства єдиний податок для 4 групи платників податку:

- а) щоквартально на протязі 30 днів по його закінченні;
- б) до 1 лютого;
- в) щоквартально на протязі 40 днів по його закінченні;
- г) до 15 серпня і до 15 листопада.

7. Ставки для 4 групи єдиного податку:

- а) для ріллі, сіножатей, пасовищ – 0,01%, для багаторічних насаджень – 0,03 %;
- б) для ріллі, сіножатей, пасовищ – 0,81%, для багаторічних насаджень – 0,49 %, для земель водного фонду – 2,43% грошової оцінки одиниці площі ріллі по областях;
- в) 1% від грошової оцінки землі;
- г) 6% виручки від реалізації продукції.

8. Строки сплати до бюджету квартальної сума для платників 4 групи єдиного податку становить:

- а) до 20 числа місяця, наступного за звітним кварталом;
- б) до 25 числа місяця, наступного за звітним кварталом;
- в) на протязі 30 днів по закінченні звітного кварталу;
- г) на протязі 40 днів по закінченні кварталу.

Практичні завдання:

Завдання 1

Дохід сільськогосподарського підприємства ТОВ «Аврора» за 2020 рік становить 5 000 000 грн. При цьому доходи, отримані від реалізації продукції рослинництва, що вироблена (вирощена) на угіддях, які належать

сільськогосподарському товаровиробнику на праві власності або надані йому в користування, становить 3 000 000 грн. А ось доходи, отримані від реалізації продукції тваринництва і птахівництва, становлять 1 200 000 грн. Дохід від реалізації основних засобів, які були у використанні 5 років – 100 000 грн.

Підприємство зареєстроване за адресою: смт. Чаплинка, Павлоградського району, Дніпропетровської області, вул. Будівельна, 67. Код ЄДРПОУ 2761238941. КВЕД 01.11.0. Код організаційно - правової форми господарювання 240. Поштовий індекс 51740. Телефон 7135192. Орган ДПС – Західно-Донбаська об'єднана ДПІ.

Сільськогосподарське підприємство для ведення товарного виробництва в межах території одного органу місцевого самоврядування (за місцем своєї реєстрації) має у власності сільськогосподарські угіддя: рілля площею 484,8500 га (нормативна грошова оцінка 1 га – 7 250,00 грн), багаторічні насадження площею 79,8000 га (нормативна грошова оцінка 1 га – 23 927,00 грн). Кумулятивне значення коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки земель станом на 1 січня 2021 року становить 3,997.

Розрахувати суму єдиного податку на 2021 рік.

Завдання 1.2

15 травня 2021 року платником податку самостійно виявлено помилку, що полягає у заниженні податкового зобов'язання, тобто сільгоспідприємство для ведення товарного сільськогосподарського виробництва в межах території одного органу місцевого самоврядування (за місцем своєї реєстрації) має ще одну земельну ділянку під сіножатями площею 434,5000 га (нормативна грошова оцінка 1 га – 8 842,00 грн) на правах оренди за договором із органом місцевого самоврядування з 1 січня 2021 року, яку не задекларувало у звітній декларації.

Завдання 1.3

З 18 травня 2021 року закінчився договір на оренду земельних ділянок під сіножатями та багаторічними насадженнями, тобто у сільгоспідприємства для ведення товарного сільськогосподарського виробництва в межах території одного органу місцевого самоврядування (за місцем своєї реєстрації) до кінця року залишилася земельна ділянка площею 484,8500 га під ріллею (нормативна грошова оцінка 1 га – 7 250,00 грн). Земельні ділянки під сіножатями площею 434,5000 га (нормативна грошова оцінка 1 га – 8 842,00 грн) та під багаторічними насадженнями площею 79,8000 га (нормативна грошова оцінка 1 га – 23 927,00 грн) сільськогосподарське підприємство використовувало по 17 травня 2021 року.

Завдання 1.4

З 20 травня 2021 року набуто право користування земельною ділянкою під пасовищами, тобто у сільгоспідприємства для ведення товарного сільгоспвиробництва в межах території одного органу місцевого самоврядування (за місцем своєї реєстрації) до кінця року залишилася земельна ділянка площею 484,8500 га під ріллею (нормативна грошова оцінка 1 га – 7 250,00 грн). Крім цього, з 20 травня сільськогосподарське підприємство придбало ще земельну ділянку площею 715,00 га (нормативна грошова оцінка 1 га – 10 119,00 грн) під пасовищами на умовах оренди за договором із сільською радою.

ТЕМА 11. РЕНТНІ ПЛАТЕЖІ

Питання теми:

- 11.1. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин.
- 11.2. Рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.
- 11.3. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України.
- 11.4. Рентна плата за спеціальне використання води.
- 11.5. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів.
- 11.6. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.

Короткий зміст теми:

Рентна плата складається з рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин; рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин; рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України; рентної плати за спеціальне використання води; рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів; рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України.

Платниками рентної плати за спеціальне використання води є водокористувачі – суб'єкти господарювання незалежно від форми власності: юридичні особи, їх філії, відділення, представництва, інші відокремлені підрозділи без утворення юридичної особи (крім бюджетних установ), постійні представництва нерезидентів, а також фізичні особи - підприємці, які використовують воду, отриману шляхом забору води з водних об'єктів (первинні водокористувачі) та/або від первинних або інших водокористувачів (вторинні водокористувачі), та використовують воду для потреб гідроенергетики, водного транспорту і рибництва. Об'єктом оподаткування рентною платою за спеціальне використання води є фактичний обсяг води, який використовують водокористувачі, з урахуванням обсягу втрат води в їх системах водопостачання.

Платниками рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України є загальні користувачі радіочастотного ресурсу України, визначені законодавством про радіочастотний ресурс, яким надано право користуватися радіочастотним ресурсом України в межах виділеної частини смуг радіочастот загального користування на підставі ліцензії чи договору. Об'єктом оподаткування рентною платою за користування радіочастотним

ресурсом України є ширина смуги радіочастот, що визначається як частина смуги радіочастот загального користування у відповідному регіоні та зазначена в ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України або в дозволі на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою для технологічних користувачів та користувачів, які користуються радіочастотним ресурсом для розповсюдження телерадіопрограм.

Платниками рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, є юридичні та фізичні особи - суб'єкти господарювання, які використовують у межах території України ділянки надр для: зберігання природного газу, нафти, газоподібних та інших рідких нафтопродуктів; витримування виноматеріалів, виробництва і зберігання винопродукції; вирощування грибів, овочів, квітів та інших рослин; зберігання харчових продуктів, промислових та інших товарів, речовин і матеріалів; провадження інших видів господарської діяльності. Об'єктом оподаткування рентною платою за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, є обсяг підземного простору (ділянки) надр.

Платниками рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин є суб'єкти господарювання, у тому числі громадяни України, іноземці та особи без громадянства, зареєстровані відповідно до закону як підприємці, які набули права користування об'єктом (ділянкою) надр на підставі отриманих спеціальних дозволів на користування надрами (далі - спеціальний дозвіл) в межах конкретних ділянок надр з метою провадження господарської діяльності з видобування корисних копалин, у тому числі під час геологічного вивчення (або геологічного вивчення з подальшою дослідно-промисловою розробкою) в межах зазначених у таких спеціальних дозволах об'єктах (ділянках) надр. Об'єктом оподаткування рентною платою за користування надрами для видобування корисних копалин по кожній наданій у користування ділянці надр, що визначена у відповідному спеціальному дозволі, є обсяг товарної продукції гірничого підприємства – видобутої корисної копалини (мінеральної сировини), що є результатом господарської діяльності з видобування корисних копалин у податковому (звітному) періоді, приведеної у відповідність із стандартом, встановленим галузевим законодавством.

Платниками рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів є лісокористувачі - юридичні особи, їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, що не мають статусу юридичної особи, постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження з України або виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, фізичні особи (крім фізичних осіб, які мають право безоплатно без видачі спеціального дозволу використовувати лісові ресурси відповідно до лісового законодавства), а також фізичні особи - підприємці, які здійснюють спеціальне використання лісових ресурсів на підставі спеціального дозволу (лісорубного квитка або лісового квитка) або відповідно до умов договору довгострокового тимчасового користування лісами.

Платниками рентної плати є суб'єкти господарювання, які експлуатують об'єкти магістральних трубопроводів та надають (організують) послуги з транспортування (переміщення) вантажу трубопроводами України. Об'єктом оподаткування рентною платою: для нафти та нафтопродуктів є їх фактичні обсяги, що транспортуються територією України у податковому (звітному) періоді; для аміаку є сума добутоків відстаней відповідних маршрутів його транспортування (переміщення), узгоджених між платником рентної плати та замовником на відповідний податковий (звітний) період, на обсяги аміаку, транспортованого (переміщеного) кожним маршрутом транспортування.

Базовий податковий (звітний) період для рентної плати дорівнює календарному кварталу, а для рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин за видобування нафти, конденсату, природного газу, у тому числі газу, розчиненого у нафті (нафтового (попутного) газу), етану, пропану, бутану, рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України та рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України, дорівнює календарному місяцю. Платники рентної плати самостійно обчислюють суму податкових зобов'язань з рентної плати.

Питання для самоконтролю:

1. Який порядок розрахунку рентної плати?
2. Які ставки рентної плати?
3. Який порядок обчислення рентної плати?
4. Хто є платниками і що є об'єктом обчислення рентної плати за спеціальне використання води?
5. Які ставки рентної плати за спеціальне використання води?
6. Який порядок обчислення та строки сплати рентної плати за спеціальне використання води?
7. Хто є платниками і що є об'єктом рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів?
8. Які ставки збору та порядок обчислення рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів?
9. Хто є платником рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України?
10. Що є об'єктом оподаткування і особливості сплати рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України?
11. Хто є платником і що є суб'єктом рентної плати за користування надрами?
12. Які є ставки і порядок нарахування рентної плати за користування надрами?

Тестові завдання:

1. *Об'єктом оподаткування за спеціальне використання води є:*
  - а) фактичний обсяг води, який використовують водокористувачі, з урахуванням обсягу витрат води в їх системах водопостачання;
  - б) обсяг спожитої води без урахування витрат води в системі водопостачання;
  - в) вода, що споживається гідроелектростанціями;
  - г) немає правильної відповіді.

2. *Рентна плата за спеціальне використання води обчислюється*
  - а) водокористувачами самостійно;
  - б) податковими агентами;
  - в) податковими органами і розрахунок надсилається водокористувачеві;
  - г) водокористувачем або податковими органами.

3. *Об'єктом оподаткування лісових ресурсів є:*
  - а) вибіркові санітарні трубки, вибіркові лісові дні рубки;
  - б) деревина, заготовлена в порядку рубок головного користування;
  - в) заготівля очерету та інших побічних лісових користувань;
  - г) земельні ділянки на яких посаджені лісові покриви.

4. *Ставки збору за заготівлю деревини застосовуються:*
  - а) з урахуванням розділу лісів за поясами і розрядами;
  - б) з урахуванням поясу;
  - в) з урахуванням порід дерев;
  - г) з урахуванням розрядів.

5. *Не є об'єктом обчислення збору за спеціальне використання води:*
  - а) обсяг води, пропущений через турбіни гідроелектростанцій;
  - б) час використання поверхневих вод вантажним самохідним і несамохідним флотом, що експлуатується (залежно від тоннажності), та пасажирським флотом, що експлуатується (залежно від кількості місць);
  - в) фактичний обсяг води, необхідної для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів;
  - г) обсяг води, що використовується гідроакумуючими електростанціями, які працюють в комплексі з гідроелектростанціями.

6. *Сума податкових зобов'язань з рентної плати, визначена у податковій декларації за податковий період, сплачується платником до бюджету:*
  - а) протягом 10 календарних днів після закінчення граничного строку подання такої податкової декларації;
  - б) протягом 20 календарних днів після закінчення граничного строку подання такої податкової декларації;
  - в) протягом 30 календарних днів після закінчення граничного строку подання такої податкової декларації;
  - г) протягом 40 календарних днів після закінчення граничного строку подання такої податкової декларації.

7. Платниками збору за спеціальне використання лісових ресурсів є:

- а) юридичні особи, їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, що не мають статусу юридичної особи, постійні представництва не резидентів, які отримують доходи з джерел їх походження, а також фізичні особи-підприємці;
- б) власники земельних ділянок, земельних часток, землекористувачі;
- в) суб'єкти господарювання незалежно від форми власності;
- г) юридичні особи, фізичні особи-підприємці, які згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради організують та проводять діяльність для збереження лісових ресурсів.

Практичні завдання:

Завдання 1

Підприємство «Флора», яке знаходиться в м. Києві, використовує воду з поверхневих та підземних джерел. Забір поверхневих вод здійснюється з р. Дніпро. Для цілей розрахунку будемо вважати, що водозабір поверхневих вод ведеться із загальнодержавних джерел, підземних – з місцевих. У 2021 році для підприємства був встановлений загальний річний ліміт для поверхневих вод – 3 500 м³, для підземних вод – 1 500 м³. Згідно з даними вимірвальних приладів підприємство на кінець I півріччя використало з поверхневих джерел 4 350 м³ води, а також 1 850 м³ з підземних джерел. Таким чином, вже у I півріччі річний ліміт води було вичерпано. Потрібно розрахувати суму збору і заповнити податкову декларацію.

ТЕМА 12. МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ

Питання теми:

- 12.1. Сутність місцевих податків і зборів.
- 12.2. Збір за місця для паркування транспортних засобів.
- 12.3. Туристичний збір.

Короткий зміст теми:

Платниками збору за місця для паркування транспортних засобів є юридичні особи, їх філії (відділення, представництва), фізичні особи - підприємці, які згідно з рішенням сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, організовують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках.

Об'єктом оподаткування є земельна ділянка, яка згідно з рішенням сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їх частини), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету, за винятком площі земельної ділянки, яка відведена для безоплатного паркування транспортних засобів.

Базою оподаткування є площа земельної ділянки, відведена для паркування, а також площа комунальних гаражів, стоянок, паркінгів (будівель, споруд, їх частин), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету.

Ставки збору встановлюються за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів у гривнях за 1 кв. метр площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності, у розмірі від 0,03 до 0,15 відсотка мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня податкового (звітного) року.

Ставка збору та порядок сплати збору до бюджету встановлюються відповідною сільською, селищною, міською радою або радою об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад. Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному кварталу.

Туристичний збір – це місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету. Платниками збору є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної, міської ради

або ради об'єднаної територіальної громади, що створена згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, про встановлення туристичного збору, та отримують (споживають) послуги з тимчасового проживання (ночівлі) із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк.

Ставка встановлюється у розмірі від 0,5 до 1 відсотка до бази справляння збору. Базою справляння є вартість усього періоду проживання (ночівлі).

Податкові агенти справляють збір під час надання послуг, пов'язаних з тимчасовим проживанням (ночівлею), і зазначають суму сплаченого збору окремим рядком у рахунку (квитанції) на проживання. Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному кварталу.

Питання для самоконтролю:

1. Особливості стягнення місцевих податків і зборів.
2. Хто є платниками збору за місця для паркування транспортних засобів?
3. Що є об'єктом оподаткування збору за місця для паркування транспортних засобів?
4. Які є ставки і який порядок розрахунку збору за місця для паркування транспортних засобів?
5. Хто є платниками туристичного збору?
6. Що є об'єктом оподаткування туристичним збором?
7. Які є ставки і який порядок розрахунку туристичного збору?

Тестові завдання:

1. Платниками збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності є:

- а) підприємства та установи комунального господарства;
- б) юридичні та фізичні особи;
- в) суб'єкти підприємницької діяльності, крім бюджетних організацій;
- г) суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у пунктах продажу товарів.

2. Об'єктом обчислення збору за місце для паркування транспортних засобів згідно з Податковим кодексом України є:

- а) кількість транспортних засобів, що паркуються;
- б) площа земельної ділянки та площа тротуарів, що розташовані біля ділянки;
- в) площа тротуарів, що розташовані біля ділянки;
- г) площа земельної ділянки, відведена для паркування.

3. *Строком сплати збору за місце паркування транспортних засобів є:*
а) авансом до 30 числа (включно) кожного місяця за місцем розташування місця паркування;

б) до 25 числа (включно) місяця наступного за звітним;

в) до 30 числа місяця наступного за звітним;

г) до 25 числа місяця наступного за звітним (податковим) кварталом.

4. *Туристичний збір – це:*

а) місцевий збір, який зараховується до місцевого бюджету;

б) збір, 30% якого зараховується до обласного, а 70% – до районного бюджету;

в) збір, який зараховується до загальнодержавного бюджету;

г) збір, 10% якого зараховується до місцевого, а 90% – до загальнодержавного бюджету.

5. *Туристичний збір – це:*

а) плата за проїзд до готелю;

б) місцевий збір, який сплачується фізичними особами, які прибули на територію адміністративно-територіальної одиниці та отримують послуги з тимчасового проживання;

в) плата з об'єктів громадського харчування та побутового обслуговування, які розташовані у місцях з обслуговування туристів;

г) плата за право торгівлі на території адміністративно-територіальної одиниці.

6. *Яким чином справляється туристичний збір:*

а) від 0,5% до 1% до бази справляння збору;

б) від 1,5% до 2% до бази справляння збору;

в) від 1% до 1,5% до бази справляння збору;

г) від 0,2% до 0,5% до бази справляння збору.

7. *Базою для справляння туристичного збору є:*

а) вартість усього періоду проживання;

б) 20% мінімальної заробітної плати для громадян і чотирьох мінімальних заробітних плат для юридичних осіб за добу проживання;

в) від 5 до 20% мінімальних заробітних плат для громадян і від однієї до трьох мінімальних заробітних плат для юридичних осіб за добу проживання;

г) від 5 до 20% прожиткового мінімуму і від однієї до трьох мінімальних заробітних плат для юридичних осіб за добу проживання.

8. Базою оподаткування збору за місяця для паркування транспортних засобів є:

а) площа земельної ділянки, відведена для паркування, а також площа комунальних гаражів, стоянок, паркінгів (будівель, споруд, їх частин), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету;

б) площа земельної ділянки, відведена для паркування;

в) вартісна оцінка земельної ділянки, відведеної для паркування;

г) грошове вираження земельної ділянки, відведеної для паркування, а також площі комунальних гаражів, стоянок, паркінгів, які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету.

9. Ставки збору за місяця для паркування транспортних засобів встановлюються:

а) за кожний день у гривнях за 1 квадратний метр площі земельної ділянки у розмірі від 0,03 до 0,15 % мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня податкового (звітного) року;

б) за кожний день у гривнях за 1 квадратний метр площі земельної ділянки у розмірі до 0,075 % мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня податкового (звітного) року;

в) за кожний місяць у гривнях за 1 квадратний метр площі земельної ділянки у розмірі від 0,06 до 0,25 %;

г) за кожний місяць у гривнях за 1 квадратний метр площі земельної ділянки у розмірі від 0,03 до 0,15 %.

Практичні завдання:

Завдання 1

Потрібно розрахувати суму збору за місяця для паркування транспортних засобів за II квартал 2021 року, якщо ТОВ «Парксервіс» має у власності парковку № 1 площею 60 м² та парковку № 2 площею 140 м². За I півріччя 2021 року паркова № 1 працювала 120 днів, паркова № 2 – 160 днів. Ставка збору визначена місцевими органами влади в розмірі 0,05 % мінімальної заробітної плати за 1 м². За I квартал підприємство сплатило збір у розмірі 8 100,00 грн.

Завдання 2

Потрібно розрахувати суму туристичного збору за II квартал 2021 року, якщо ТОВ «Парксервіс» має у власності готель «Пасаж», і міні-готель. За I півріччя 2021 року вартість проживання за вирахуванням ПДВ становила для готелю «Пасаж» 2 100 000,00 грн, для міні-готелю – 306 000,00 грн. Ставка збору визначена місцевими органами влади в розмірі 0,5 % від вартості проживання. За I квартал підприємство сплатило збір у розмірі 5 580,60 грн.

ТЕМА 13. ПОДАТКИ НА МАЙНО ТА ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК

Питання теми:

- 13.1. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
- 13.2. Транспортний податок.
- 13.3. Плата за землю.
- 13.4. Екологічний податок.

Короткий зміст теми:

Податок на майно складається з податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки транспортного податку та плати за землю.

Платниками податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості. Базою оподаткування є загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його часток.

База оподаткування об'єкта/об'єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток, що перебувають у власності фізичної особи - платника податку, зменшується: для квартири/квартир незалежно від їх кількості – на 60 кв. метрів; для житлового будинку/будинків незалежно від їх кількості – на 120 кв. метрів; в) для різних типів об'єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток (у разі одночасного перебування у власності платника податку квартири/квартир та житлового будинку/будинків, у тому числі їх часток), – на 180 кв. метрів.

Ставки податку для об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних та юридичних осіб, встановлюються за рішенням сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, залежно від місця розташування (зональності) та типів таких об'єктів нерухомості у розмірі, що не перевищує три відсотки розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 квадратний метр бази оподаткування.

Встановлено також додатковий податок на нерухоме майно або «податок на розкіш» – власникам квартири площею понад 300 квадратних метрів або будинку понад 500 квадратних метрів потрібно буде заплатити 25 000 грн.

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року. Податкове зобов'язання за звітний рік з податку сплачується: фізичними особами – протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення; юридичними особами – авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що наступає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації.

Платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі. Об'єктом оподаткування є легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно) та середньоринкова вартість яких становить понад 750 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року. Ставка податку встановлюється з розрахунку на календарний рік у розмірі 25 000 грн за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування. Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року.

Платниками земельного податку є власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) та землекористувачі. Об'єктами оподаткування є земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні, та земельні частки (паї), які перебувають у власності.

Базою оподаткування є: нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного відповідно до порядку, встановленого цим розділом; площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено.

Платниками екологічного податку є суб'єкти господарювання, юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність, бюджетні установи, громадські та інші підприємства, установи та організації, постійні представництва нерезидентів, включаючи тих, які виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, під час провадження діяльності яких на території України і в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони здійснюються: викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення; скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти; розміщення відходів (крім розміщення окремих видів (класів) відходів як вторинної сировини, що розміщуються на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання); утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені); тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлені особливими умовами ліцензії строк.

Питання для самоконтролю:

1. Сутність податку на майно.
2. Хто є платниками податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки?
3. Що є об'єктом оподаткування податком на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки.
4. Які є ставки і який порядок розрахунку податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки?
5. Який порядок розрахунку плати за землю?
6. Які ставки земельного податку?

7. Який порядок обчислення плати за землю?
8. Хто є платниками екологічного податку?
9. Що є об'єктом оподаткування екологічного податку?
10. Які є ставки і порядок нарахування і сплати екологічного податку?
11. Який порядок розрахунку транспортного податку?
12. Які ставки транспортного податку?
13. Який порядок обчислення сплати транспортного податку?

Тестові завдання:

1. *У які строки сплачується екологічний податок?*
  - а) щоквартально на протязі 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку подання податкової декларації;
  - б) щоквартально на протязі 20 календарних днів по закінченні кварталу;
  - в) щоквартально на протязі 40 календарних днів по закінченні кварталу;
  - г) щомісячно на протязі 20 календарних днів по закінченні місяця.
2. *Яка ставка екологічного податку застосовується за розміщення відходів, на які не встановлено клас небезпеки?*
  - а) 25,5 грн за тонну;
  - б) ставка за розміщення відходів 1 класу небезпеки;
  - в) 2,5 грн за тонну;
  - г) 700 грн за тонну.
3. *Базою оподаткування земельним податком є:*
  - а) нормативна грошова оцінка земельної ділянки з урахуванням коефіцієнта індексації;
  - б) площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено;
  - в) вірні відповіді а) і б);
  - г) нормативна грошова оцінка загальної площі земель.
4. *Що є об'єктом оподаткування земельним податком?*
  - а) земельні частки (паї), які перебувають у власності;
  - б) земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні;
  - в) земельні частки (паї), які перебувають у власності та земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні;
  - г) площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду, що перебуває у власності сільськогосподарських товаровиробників або надана їм у користування у тому числі на умовах оренди.
5. *Які строки сплати плати за землю?*
  - а) щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового місяця;
  - б) щомісяця протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового місяця;
  - в) щомісяця протягом 10 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового місяця;
  - г) нема вірної відповіді.

б. Базовим податковим (звітним) періодом для плати за землю є:

- а) календарний рік;
- б) квартал;
- в) календарний місяць;
- г) кожного 20 числа місяця, що настає за звітним.

Практичні завдання:

Завдання 1

Фізична особа у 2021 році має у власності квартиру житловою площею 150 м² та житловий будинок житловою площею 270 м². Потрібно розрахувати суму податку на нерухоме майно.

Завдання 2

Фізична особа має у власності дві квартири житловою площею 30 м² та 70 м². Потрібно розрахувати суму податку на нерухоме майно.

Завдання 3

Фізична особа має у власності дві квартири житловою площею 230 м² і 170 м² та житловий будинок 400 м². Потрібно розрахувати суму податку на нерухоме майно.

Завдання 4

Заклад освіти розташований у місці, де нормативну грошову оцінку проведено, має державний акт на право власності на земельні ділянки площею 2 000 м² (грошова оцінка 1 га землі – 744 грн.) і 1 000 м² (грошова оцінка 1 га землі – 590 грн). Не звільняється від сплати земельного податку, одночасно заклад здає в оренду дві будівлі небюджетним установам, розташовані на площі 200 м² (земельна ділянка – 2 000 м²) та 120 м² (земельна ділянка – 1 000 м²). Потрібно заповнити податкову декларацію з плати за землю.

Завдання 5

Бюджетна установа – обласна дитяча лікарня використовує для опалення приміщення власну котельню, яка знаходиться в тому самому населеному пункті, що й сама установа. Фактичні обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферу таким стаціонарним джерелом за IV квартал 2021 року згідно з дозволом становлять:

- азоту оксиди – 0,5 т;
- вуглецю окис – 0,4 т;
- сірковуглець – 0,01 т.

Визначити порядок розрахунку суми екологічного податку за викиди стаціонарними джерелами.

ТЕМА 14. ПОДАТКОВІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Питання теми:

- 14.1. Сутність «податкових правопорушень» та відповідальність за порушення правил сплати податків.
- 14.2. Умови притягнення до фінансової відповідальності.
- 14.3. Фінансові санкції за порушення встановленого порядку взяття на облік в органах Державної фіскальної служби України.
- 14.4. Фінансові санкції за порушення строку та порядку подання інформації про відкриття або закриття банківських рахунків.
- 14.5. Фінансові санкції за неподання або несвоєчасне подання податкової звітності.
- 14.6. Фінансові санкції у разі визначення податковим органом суми податкових зобов'язань.

Короткий зміст теми:

Податковими правопорушеннями є протиправні діяння (дія чи бездіяльність) платників податків, податкових агентів, та/або їх посадових осіб, а також посадових осіб контролюючих органів, що призвели до невиконання або неналежного виконання вимог, установлених

Податковим кодексом та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Платники податків, податкові агенти та/або їх посадові особи несуть відповідальність у разі вчинення порушень, визначених законами з питань оподаткування та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

За порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, застосовуються такі види юридичної відповідальності: фінансова; адміністративна; кримінальна.

Притягнення до фінансової відповідальності платників податків за порушення законів з питань оподаткування, іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, не звільняє їх посадових осіб за наявності відповідних підстав від притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності.

Строки застосування, сплата, стягнення та оскарження сум штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) здійснюються у порядку, визначеному Податковим кодексом для сплати, стягнення та оскарження сум грошових зобов'язань.

Суми штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) зараховуються до бюджетів, до яких згідно із законом зараховуються відповідні податки та збори.

Питання для самоконтролю:

1. Яка сутність «податкових правопорушень» та відповідальність за порушення правил сплати податків?
2. Які умови притягнення до фінансової відповідальності?
3. Назвіть фінансові санкції за порушення встановленого порядку взяття на облік в органах Державної фіскальної служби України.
4. Які є фінансові санкції за порушення строку та порядку подання інформації про відкриття або закриття банківських рахунків?
5. Які є фінансові санкції за неподання або несвоєчасне подання податкової звітності?
6. Назвіть фінансові санкції у разі визначення податковим органом суми податкових зобов'язань.
7. Що розуміється під ухилення від сплати податків та зборів?
8. Які є фактори та можливості ухилення від сплати податків та зборів?
9. Які є методи ухилення від сплати податків та зборів?
10. Охарактеризуйте сутність подвійного оподаткування.

Тестові завдання:

1. За порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, застосовуються такі види юридичної відповідальності:

- а) фінансова;
- б) адміністративна;
- в) кримінальна, фінансова;
- г) фінансова, адміністративна, кримінальна.

2. При затриманні до 30 календарних днів, наступних за останнім днем сплати податку, штраф складає :

- а) 20% від суми боргу;
- б) 10% від суми боргу;
- в) 15% від суми боргу;
- г) 5% від суми боргу.

3. При затриманні більше 30 календарних днів, наступних за останнім днем сплати податку, штраф складає:

- а) 20% від суми боргу;
- б) 10% від суми боргу;
- в) 15% від суми боргу;
- г) 5% від суми боргу.

4. Фінансова відповідальність застосовується у вигляді:

- а) штрафних (фінансових) санкцій та/або пені;
- б) штрафних (фінансових) санкцій, пені та/або усунення від роботи на звітний період;
- в) фінансової пені;
- г) штрафних (фінансових) санкцій.

5. *Неподання або несвоєчасне подання платником податків або іншими особами, зобов'язаними нараховувати та сплачувати податки, збори податкових декларацій (розрахунків):*

а) тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 1 020 гривень, за кожне таке неподання або несвоєчасне подання;

б) тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 340 гривень, за всі неподання або несвоєчасне подання протягом звітного року;

в) тягнуть за собою накладення пені в розмірі 340 гривень, за кожен день прострочки неподання або несвоєчасне подання;

г) тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 340 гривень, за кожне таке неподання або несвоєчасне подання.

6. *За повторне неподання або несвоєчасне подання платником податків або іншими особами, зобов'язаними нараховувати та сплачувати податки, збори податкових декларацій (розрахунків) протягом року:*

а) тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 1 020 гривень, за кожне таке неподання або несвоєчасне подання;

б) тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 340 гривень, за всі неподання або несвоєчасне подання протягом звітного року;

в) тягнуть за собою накладення пені в розмірі 340 гривень, за кожен день прострочки неподання або несвоєчасне подання;

г) тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 340 гривень, за кожне таке неподання або несвоєчасне подання.

7. *Що є податковим правопорушенням?*

а) це протиправні діяння (дія чи бездіяльність) платників, податкових агентів та їх податкових осіб, а також посадових осіб контролюючих органів, що призвели до невиконання або неналежного виконання вимог установленим Податковим Кодексом та іншим законодавством;

б) це суспільно небезпечні порушення майнових і пов'язаних з ними особистих відносин, які регулюються нормами цивільного, трудового, сімейного, фінансового, аграрного права;

в) це вид юридичної відповідальності;

г) це порушення врегульованого фінансово-правовою нормою порядку мобілізації, розподілу та використання централізованих та децентралізованих фондів коштів, за яке законодавством передбачено юридичну відповідальність.

8. *Який вид відповідальності не зазначено в Податковому кодексі України?*

а) митний;

б) адміністративний;

в) кримінальний;

г) фінансовий.

9. *Суб'єктами за адміністративним видом відповідальності є:*

а) громадяни, юридичні особи;

б) громадяни, посадові особи;

в) платники податків (юридичні особи);

г) юридичні особи.

10. Які наслідки податкового правопорушення за фінансовим видом відповідальності:

- а) позбавлення волі;
- б) пеня;
- в) штрафні санкції, пеня;
- г) за даним видом відповідальність відсутня.

11. Яка сума порушення встановлення порядку взяття на облік і реєстрацію в органах ДФС?

- а) для самозайнятих осіб – 340 грн, для юридичних осіб – 1 020 грн;
- б) для самозайнятих осіб – 170 грн, для юридичних осіб – 510 грн;
- в) для самозайнятих осіб – 210 грн, для юридичних осіб – 620 грн;
- г) для самозайнятих осіб – 180 грн, для юридичних осіб – 710 грн.

12. Які наслідки податкового правопорушення за кримінальним видом відповідальності:

- а) позбавлення волі;
- б) пеня;
- в) штрафні санкції, пеня;
- г) за даним видом відповідальність відсутня.

13. За одне податкове правопорушення контролюючий орган може застосувати:

- а) тільки один вид штрафної (фінансової) санкції (штрафу), передбаченої Податковим кодексом та іншими законами України;
- б) декілька видів штрафних (фінансових) санкції (штрафів), передбачених Податковим кодексом та іншими законами України;
- в) максимально два види штрафних (фінансових) санкцій (штрафів), передбачених Податковим кодексом та іншими законами України;
- г) можуть взагалі не застосовуватися штрафні (фінансові) санкції.

14. Суми пені зараховується:

- а) до державного бюджету згідно з Податковим кодексом України;
- б) до бюджетів або державних цільових фондів, до яких згідно із законом зараховуються відповідні податки;
- в) до місцевих бюджетів згідно з Податковим кодексом України;
- г) до державних цільових фондів.

15. Нараховані контролюючим органом суми пені:

- а) сплачується податковим агентом;
- б) сплачується представником органу Державної фіскальної служби України;
- в) самостійно сплачуються платником податків;
- г) всі варіанти вірні.

ТЕМА 15. УПРАВЛІННЯ ФІСКАЛЬНИМИ РИЗИКАМИ

Питання теми:

- 15.1. Фіскальні ризики: визначення і класифікація.
- 15.2. Фактори виникнення фіскальних ризиків.
- 15.3. Управління фіскальними ризиками: етапи, методи та інструменти.

Короткий зміст теми:

Поняття «податковий ризик» зафіксоване в «Методичних рекомендаціях Державної податкової адміністрації України щодо моніторингу податкових ризиків» як «вірогідна можливість» як порушення податкового законодавства, у результаті чого можливі втрати бюджету. Наведено 46 орієнтовних податкових ризиків, які можна розділити на кілька груп за основною ознакою, а саме: ризики, пов'язані з веденням експортно-імпортних операцій; порушення податкового законодавства, у тому числі щодо своєчасності та повноти подання податкової звітності; порушення в частині сплати ПДВ; наявність кредиторської і дебіторської заборгованості; мінімізація податкової бази; нестабільність платника податку (збиткова діяльність, банкрутство, ліквідація); перешкоджання перевіркам фіскальних органів, зовнішнім аудиторам; «тіньовий» сектор економіки. Є й інше трактування податкових ризиків, як «ризиків, виявлення яких спрямоване на недопущення мінімізації сплати податків і зборів, митних та інших платежів під час здійснення зовнішньоекономічних операцій».

Поняття «фіскальні ризики» закріплено у Бюджетному кодексі України як чинники (включаючи умовні зобов'язання та квазіфіскальні операції), що можуть призводити до зменшення надходжень бюджету та/або потребувати додаткових витрат бюджету, відповідно спричинити збільшення дефіциту бюджету та державного (місцевого) боргу порівняно з плановими бюджетними показниками. Виокремлюють такі види чинників виникнення фіскальних ризиків: за сферою впливу – екстерналії (зовнішні) та інтерналії (внутрішні); за суб'єктами ризиків – чинники, що визначають ступінь податкового ризику платників податків, та чинники, що визначають ступінь податкового ризику держави; за ступенем впливу суб'єктів податкових правовідносин – об'єктивні, суб'єктивні; за можливістю визначення ступеня впливу чинника на результат – частково визначені, повністю визначені, повністю невизначені; за джерелами виникнення – ендогенні (внутрішні) та екзогенні (зовнішні); за рівнем впливу – безперервні або дискретні.

Причинами виникнення фіскальних ризиків є: зміни (структурні зрушення, коливання, потрясіння) в національній та місцевій економіці – різке зниження/зростання номінального ВВП і ВРП, скорочення кількості суб'єктів господарської діяльності, зміни в структурі попиту та пропозиції на

ринках (локальному, регіональному, національному); низька обґрунтованість та ефективність управлінських рішень органів влади в частині податкових надходжень (неякісне планування, прогнозування; відсутність стратегії управління ресурсним забезпеченням, операційних планів з реалізації її та місцевої бюджетної політики; невисокий кадровий потенціал; низький рівень співпраці зі стейкхолдерами); діяльність підприємств, що перебувають у державній та комунальній власності; «тіньова» зайнятість населення; надзвичайні ситуації, зокрема природні лиха є відносно нечастим джерелом фіскальних ризиків; державно-приватне партнерство – через слаборозвинені механізми співпраці органів з приватним сектором фіскальні ризики, пов'язані з такими проектами, є актуальними і мають суттєвий вплив; державні та місцеві гарантії і запозичення.

Система управління фіскальними ризиками являє собою сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних елементів, кінцевою метою існування яких є мінімізація фіскальних ризиків. Процес управління фіскальними ризиками включає чотири етапи: 1) визначення та оцінювання ризику (визначення джерела виникнення ризиків; оцінювання величини впливу фіскальних ризиків; оцінювання ймовірності реалізації ризиків); 2) рішення щодо заходів мінімізації впливу ризику (прямий контроль і обмеження впливу ризиків; регулювання, стимули та інші непрямі заходи мінімізації; механізми трансферу і розподілу ризиків та їх впливу); 3) визначення бюджетних витрат (планування бюджетних витрат для мінімізації ризику чи подолання його наслідків; формування бюджету непередбачених витрат; наповнення резервних фондів); 4) розробка та впровадження заходів (заходи щодо мінімізації фіскальних ризиків під час розробки стратегії управління ресурсним забезпеченням). Методи оцінювання величини фіскальних ризиків є різними для кожного з них. Результатом оцінювання, як правило, є орієнтовна «вартість» ризику, яка, якщо це можливо, включається до бюджету у вигляді резервних чи стабілізаційних фондів, верхньої межі боргу й інших фінансових обмежень. Розробка заходів щодо послаблення негативних наслідків ризиків включає два ключових елементи: стратегію розподілу ризиків та інституційну відповідальність.

Питання для самоконтролю:

1. Яка сутність поняття «фіскальні ризики»?
2. Назвіть види чинників виникнення фіскальних ризиків.
3. Як можна класифікувати фіскальні ризики?
4. Які є фактори виникнення фіскальних ризиків?
5. Які загрози для процесу управління дохідною частиною бюджетів несуть в собі фіскальні ризики?
6. Яка сутність поняття «система управління фіскальними ризиками»?
7. Охарактеризуйте етапи управління фіскальними ризиками.

8. Які методи існують управління фіскальними ризиками?
9. Який інструментарій управління фіскальними ризиками?
10. Назвіть набір стратегічних і операційних дій щодо попередження, послаблення негативного впливу або ж недопущення реалізації фіскальних ризиків.

Тестові завдання:

1. До ендогенних можна віднести такі види фіскальних ризиків:
  - а) недовиконання/ перевиконання бюджету;
  - б) банкрутство приватних підприємств;
  - в) системну фінансову кризу;
  - г) волатильність цін на товари (послуги).

2. Поняття «фіскальні ризики» закріплено у:
  - а) Податковому кодексі України;
  - б) «Методичних рекомендаціях Державної податкової адміністрації України щодо моніторингу податкових ризиків»;
  - в) Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 рр.;
  - г) Бюджетному кодексі України.

3. Фіскальні ризики – це:
  - а) чинники (включаючи умовні зобов'язання та квазіфіскальні операції), що можуть призводити до зменшення надходжень бюджету та/або потребувати додаткових витрат бюджету;
  - б) макроекономічні ризики, ризики, пов'язані з державними підприємствами і управлінням державним майном, державними гарантіями, державними цільовими фондами, місцевими запозиченнями, державно-приватним партнерством, позабюджетними фондами;
  - в) чинники (включаючи умовні зобов'язання та квазіфіскальні операції), що можуть призводити до зменшення надходжень бюджету та/або потребувати додаткових витрат бюджету, відповідно спричинити збільшення дефіциту бюджету та державного (місцевого) боргу порівняно з плановими показниками;
  - г) чинники, що можуть спричинити збільшення дефіциту бюджету та державного (місцевого) боргу порівняно з плановими бюджетними показниками.

4. Поняття «податковий ризик» зафіксоване в:
  - а) Податковому кодексі України;
  - б) «Методичних рекомендаціях Державної податкової адміністрації України щодо моніторингу податкових ризиків»;
  - в) Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 рр.;
  - г) Бюджетному кодексі України.

5. До екзогенних можна віднести такі види фіскальних ризиків:

- а) недовиконання/ перевиконання бюджету;
- б) завершення проекту державно-приватного партнерства;
- в) системну фінансову кризу;
- г) невиконання зобов'язань за держаними кредитними гарантіями та кредитними гарантіями органів місцевого самоврядування.

6. До причин виникнення фіскальних ризиків не відносяться:

- а) зміни (структурні зрушення, коливання, потрясіння) в національній та місцевій економіці;
- б) низька обґрунтованість та ефективність управлінських рішень органів державної та місцевої влади в частині податкових надходжень;
- в) прогноз податкових надходжень до державного бюджету;
- г) «тіньова» зайнятість населення.

7. Система управління податковими ризиками являє собою:

- а) управлінські дії Державної податкової служби України;
- б) управлінські дії Міністерства фінансів, Державної податкової служби України та органів місцевого самоврядування;
- в) сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних елементів, кінцевою метою існування яких є мінімізація податкових ризиків;
- г) запобігання застосуванню схем ухилення та мінімізації сплати податків.

8. Процес управління фіскальними ризиками включає наступні етапи:

- а) визначення та оцінювання ризику;
- б) прийняття рішення щодо заходів мінімізації впливу ризику;
- в) розробка та впровадження заходів з мінімізації фіскальних ризиків;
- г) усі перелічені вище відповіді вірні.

9. Стратегія управління фіскальними ризиками вимагають:

- а) позбавлення волі для порушників податкового законодавства;
- б) застосування інструментів управління ризиками та пом'якшення їх негативного впливу
- в) штрафних санкцій і пеня для порушників податкового законодавства;
- г) вірна відповідь відсутня.

10. Методологія управління фіскальними ризиками включає:

- а) прямий контроль, обмеження та запобіжники;
- б) правила, стимули та інші непрямі заходи;
- в) перенесення ризику, страхові механізми;
- г) усі відповіді вірні.

ГЛОСАРІЙ

А

АВАЛЬ (в податковій системі) – вексельне поручительство, згідно з яким банк бере на себе відповідальність перед векселедержателем за виконання векселедавцем оплати податкового векселя, яке оформляється шляхом проставляння гарантійного напису банку на кожному примірнику податкового векселя.

АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ, МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ, ЄДИНОГО ВНЕСКУ – це сукупність рішень та процедур контролюючих органів і дій їх посадових осіб, що визначають інституційну структуру податкових та митних відносин, організують ідентифікацію, облік платників податків і платників єдиного внеску та об'єктів оподаткування, забезпечують сервісне обслуговування платників податків, організацію та контроль за сплатою податків, зборів, платежів відповідно до порядку, встановленого законом.

АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Податковим кодексом, як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції), а також особливий податок на операції з відчуження цінних паперів та операцій з деривативами.

АКЦИЗНИЙ СКЛАД – спеціально обладнані приміщення на обмеженій території, розташовані на митній території України, де під контролем постійних представників контролюючого органу розпорядник акцизного складу провадить свою господарську діяльність шляхом вироблення, оброблення (перероблення), змішування, розливу, пакування, фасування, зберігання, одержання чи видачі спирту етилового, горілки та лікєро–горілочаних виробів.

АМОРТИЗАЦІЯ – систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Б

БАЗА ОПОДАТКУВАННЯ – це фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання.

БАЗОВА (ОСНОВНА) СТАВКА ПОДАТКУ – це ставка, що визначена такою для окремого податку відповідним розділом Податкового кодексу.

БЮДЖЕТНЕ ВІДШКОДУВАННЯ – відшкодування від'ємного значення податку на додану вартість на підставі підтвердження правомірності сум бюджетного відшкодування податку на додану вартість за результатами перевірки платника, у тому числі автоматичне бюджетне відшкодування у порядку та за критеріями, визначеними у Податковому кодексі.

В

ВЕЛИКИЙ ПЛАТНИК ПОДАТКІВ – юридична особа, у якої обсяг доходу від усіх видів діяльності за останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали перевищує п'ятсот мільйонів гривень або загальна сума сплачених до Державного бюджету України податків за платежами, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, за такий самий період перевищує дванадцять мільйонів гривень.

Г

ГРАНИЧНА СТАВКА ПОДАТКУ – максимальний або мінімальний розмір ставки за певним податком, встановлений Податковим кодексом.

ГРОШОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ – сума коштів, яку платник податків повинен сплатити до відповідного бюджету як податкове зобов'язання та/або штрафну (фінансову) санкцію, що справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним вимог податкового законодавства та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, а також санкції за порушення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Д

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СПРАВА – сфера діяльності контролюючих органів, передбачена Податковим кодексом та іншими актами законодавства України, спрямована на формування і реалізацію державної податкової політики в частині адміністрування податків, зборів, платежів.

Е

ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК – загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 року, а також за утилізацію знятих з експлуатації транспортних засобів, для забезпечення екологічної безпеки, а також безпеки життя та здоров'я громадян.

Є

ЄДИНИЙ ПОДАТОК – це місцевий податок, що сплачують юридичні та фізичні особи-підприємці, які застосовують спрощену систему оподаткування згідно з Податковим кодексом.

ЄДИНИЙ РЕЄСТР ПОДАТКОВИХ НАКЛАДНИХ – реєстр відомостей щодо податкових накладних та розрахунків коригування, який ведеться центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику в електронному вигляді згідно з наданими платниками податку на додану вартість електронними документами.

3

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ – це податки і збори, що встановлені податковим кодексом і є обов’язковими до сплати на усій території України, крім випадків, передбачених податковим кодексом (податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; податок на додану вартість; акцизний податок; збір за першу реєстрацію транспортного засобу; екологічний податок; рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України; плата за користування надрами; плата за землю; збір за користування радіочастотним ресурсом України; збір за спеціальне використання води; збір за спеціальне використання лісових ресурсів; фіксований сільськогосподарський податок; збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства; мито; збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками; збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності).

ЗБІР (ПЛАТА, ВНЕСОК) – обов’язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій.

ЗБІР ЗА МІСЦЯ ДЛЯ ПАРКУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ – це місцевий збір, що справляється з юридичних осіб, їх філій, фізичних осіб-підприємців, які згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради організують та проводять діяльність із забезпечення транспортних засобів на майданчик для платного паркування та спеціально відведених автостоянках.

ЗБІР У ВИГЛЯДІ ЦІЛЬОВОЇ НАДБАВКИ ДО ДІЮЧОГО ТАРИФУ НА ПРИРОДНИЙ ГАЗ ДЛЯ СПОЖИВАЧІВ УСІХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ – це загальнодержавний збір, платниками якого є суб’єкти господарювання та їх відокремлені підрозділи, які проводять діяльність з постачання природного газу споживачам на підставі укладених з ними договорів.

ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК – обов’язковий платіж, що справляється з власників земельних ділянок та земельних часток (паїв), а також постійних землекористувачів.

М

МАКСИМАЛЬНІ РОЗДРІБНІ ЦІНИ – ціни, встановлені на підакцизні товари (продукцію з урахуванням усіх видів податків (зборів), вищими за які не може здійснюватися продаж підакцизних товарів (продукції) у роздрібній торгівлі. Максимальні роздрібні ціни на підакцизні товари (продукцію) встановлюються виробниками або імпортерами товарів (продукції) шляхом декларування таких цін у порядку, встановленому Податковим кодексом.

МАРКА АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ – спеціальний знак для маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів, віднесений до документів суворого обліку, який підтверджує сплату акцизного податку, легальність ввезення та реалізації на території України цих виробів.

МИТНІ ПЛАТЕЖІ – податки, що відповідно до Податкового кодексу або митного законодавства справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи.

МІНІМАЛЬНЕ АКЦИЗНЕ ПОДАТКОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ – мінімальна величина податкового зобов'язання зі сплати акцизного податку з сигарет, виражена у твердій сумі за 1000 штук сигарет одного найменування, реалізованих на митній території України чи ввезених на митну територію України.

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ – це податки і збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених податковим кодексом, рішеннями сільських, селищних і міських рад у межах їх повноважень, і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад (податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; єдиний податок; збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір).

О

ОБ'ЄКТ ОПОДАТКУВАННЯ – це може бути майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку.

ОДИНИЦЯ ВИМІРУ БАЗИ ОПОДАТКУВАННЯ – конкретна вартісна, фізична або інша характеристика бази оподаткування або її частини, щодо якої застосовується ставка податку.

ОДИНИЦЯ ПЛОЩІ ОПОДАТКОВУВАНОЇ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ: у межах населеного пункту – 1 (один) метр квадратний (кв. метр); за межами населеного пункту – 1 (один) гектар (га);

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ – оскарження платником податку податкового повідомлення – рішення про визначення сум грошового зобов'язання платника податків або будь-якого рішення контролюючого органу в порядку і строки, які встановлені Податковим кодексом за процедурами адміністративного оскарження, або в судовому порядку.

П

ПІДАКЦИЗНІ ТОВАРИ (ПРОДУКЦІЯ) – товари за кодами згідно з УКТ ЗЕД, на які Податковим кодексом встановлено ставки акцизного податку.

ПЛАТНИКИ ПОДАТКІВ – фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з Податковим кодексом або податковими законами, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів згідно з Податковим кодексом.

ПОГАШЕННЯ ПОДАТКОВОГО БОРГУ – зменшення абсолютного значення суми такого боргу, підтвержене відповідним документом.

ПОДАТКОВА АДРЕСА ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ - ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ – це місце її проживання, за яким вона береться на облік як платник податків у контролюючому органі.

ПОДАТКОВА АДРЕСА ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ – це місцезнаходження такої юридичної особи, відомості про що містяться у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців.

ПОДАТКОВА ВИМОГА – письмова вимога контролюючого органу до платника податків щодо погашення суми податкового боргу.

ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ, РОЗРАХУНОК – документ, що подається платником податків контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку.

ПОДАТКОВА ЗАСТАВА – спосіб забезпечення сплати платником податків грошового зобов'язання та пені, не сплачених таким платником у строк, визначений Податковим кодексом. У разі невиконання платником податків грошового зобов'язання, забезпеченого податковою заставою, орган стягнення у порядку, визначеному Податковим кодексом, звертає стягнення на майно такого платника, що є предметом податкової застави.

ПОДАТКОВА ЗНИЖКА ДЛЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ, ЯКІ НЕ Є СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ – документально підтверджена сума (вартість) витрат платника податку - резидента у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг) у резидентів - фізичних або юридичних осіб протягом звітного року, на яку дозволяється зменшення його загального річного оподатковуваного доходу, одержаного за наслідками такого звітного року у вигляді заробітної плати, у випадках, визначених Податковим кодексом.

ПОДАТКОВА КОНСУЛЬТАЦІЯ – допомога контролюючого органу конкретному платнику податків стосовно практичного використання конкретної норми закону або нормативно-правового акта з питань адміністрування податків чи зборів, контроль за справлянням яких покладено на такий контролюючий орган.

ПОДАТКОВА ПЛЪГА – передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі.

ПОДАТКОВА РІЗНИЦЯ – різниця, яка виникає між оцінкою і критеріями визнання доходів, витрат, активів, зобов'язань за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності, та доходами і витратами, визначеними згідно з Податковим кодексом.

ПОДАТКОВА РІЗНИЦЯ ПОСТІЙНА – податкова різниця, яка виникає у звітному періоді та не анулюється в наступних звітних податкових періодах.

ПОДАТКОВА РІЗНИЦЯ ТИМЧАСОВА – податкова різниця, яка виникає у звітному періоді та анулюється в наступних звітних податкових періодах.

ПОДАТКОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ – сума коштів, яку платник податків, у тому числі податковий агент, повинен сплатити до відповідного бюджету як податок або збір на підставі, в порядку та строки, визначені податковим законодавством (у тому числі сума коштів, визначена платником податків у податковому векселі та не сплачена в установленій законом строк).

ПОДАТКОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ПДВ – загальна сума податку на додану вартість, одержана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді.

ПОДАТКОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ В МІЖНАРОДНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ – письмове повідомлення контролюючого органу про обов'язок платника податків сплатити суму грошового зобов'язання, визначену документом іноземної держави, за яким здійснюється погашення такої суми грошового зобов'язання відповідно до міжнародного договору України.

ПОДАТКОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ-РІШЕННЯ – письмове повідомлення контролюючого органу (рішення) про обов'язок платника податків сплатити суму грошового зобов'язання, визначену контролюючим органом у випадках, передбачених Податковим кодексом та іншими законодавчими актами, контроль за виконанням яких покладено на контролюючі органи, або внести відповідні зміни до податкової звітності.

ПОДАТКОВЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ – це протиправні діяння (дія чи бездіяльність) платників податків, податкових агентів, та/або їх посадових осіб, а також посадових осіб контролюючих органів, що призвели до невиконання або неналежного виконання вимог, установлених Податковим кодексом та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

ПОДАТКОВИЙ АГЕНТ – особа, на яку Податковим кодексом покладається обов'язок з обчислення, утримання з доходів, що нараховуються (виплачуються, надаються) платнику, та перерахування податків до відповідного бюджету від імені та за рахунок коштів платника податків.

ПОДАТКОВИЙ АГЕНТ ЩОДО ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ – юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ), самозайнята особа, представництво нерезидента - юридичної особи, інвестор (оператор) за угодою про розподіл продукції, які незалежно від організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками та/або форми нарахування (виплати, надання) доходу (у грошовій або не грошовій формі) зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок, до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі, вести податковий облік, подавати податкову звітність контролюючим органам та нести відповідальність за порушення його норм.

ПОДАТКОВИЙ БОРГ – сума узгодженого грошового зобов'язання (з урахуванням штрафних санкцій за їх наявності), але не сплаченого платником податків у встановлений Податковим кодексом строк, а також пеня, нарахована на суму такого грошового зобов'язання.

ПОДАТКОВИЙ ВЕКСЕЛЬ, АВАЛЬОВАНИЙ БАНКОМ (ПОДАТКОВА РОЗПИСКА) – простий вексель, авальований банком, що видається векселедавцем: до отримання з акцизного складу спирту етилового, до отримання з нафтопереробного підприємства нафтопродуктів або до ввезення нафтопродуктів на митну територію України і є забезпеченням виконання ним зобов'язання сплатити суму акцизного податку у строк, визначений статтями Податкового кодексу України.

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ – система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

ПОДАТКОВИЙ КРЕДИТ – сума, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду, визначена згідно з Податковим кодексом України.

ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ – це процес управління податковою системою за допомогою податкового механізму з метою виконання визначеної податкової політики.

ПОДАТКОВИЙ ОБОВ'ЯЗОК – обов'язок платника податку обчислити, задекларувати та/або сплатити суму податку та збору в порядку і строки, визначені Податковим кодексом, законами з питань митної справи.

ПОДАТКОВИЙ ПЕРІОД – це встановлений Податковим кодексом період часу, з урахуванням якого відбувається обчислення та сплата окремих видів податків та зборів.

ПОДАТКОВИЙ ПОСТ – пост, що утворюється на території підприємств, де виробляються продукти з використанням підакцизних товарів, на які встановлено нульову ставку податку, що визначені у статті 230 Податкового кодексу. На податковому посту здійснюють постійний безпосередній контроль постійні представники контролюючого органу за місцем його розташування.

ПОДАТКОВИЙ РИЗИК – порушення податкового законодавства, у результаті чого можливі втрати бюджету.

ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ – сукупність загальнодержавних та місцевих податків та зборів, що справляються в установленому Податковим кодексом порядку.

ПОДАТОК – обов’язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до Податкового кодексу.

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ – це непрямий податок, який є часткою новоствореної вартості, і входить до ціни реалізації товарів і сплачується споживачем до державного бюджету.

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ – це прямий, загальнодержавний податок, що сплачується фізичними особами на загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід, доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання), іноземні доходи – доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України.

ПОДАТОК НА НЕРУХОМЕ МАЙНО, ВІДМІННЕ ВІД ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ – місцевий податок, що сплачується фізичними та юридичними особами, які є власниками об’єктів житлової нерухомості.

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ – це прямий податок, що сплачується підприємствами з прибутку, одержаного від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших видів фінансових ресурсів та матеріальних цінностей, а також із прибутку від орендних операцій, роялті та від позареалізаційних операцій.

Р

РЕНТНА ПЛАТА ЗА ЗЕМЛЮ – загальнодержавний податок, який справляється у формі земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності;

РЕНТНА ПЛАТА ЗА КОРИСТУВАННЯ НАДРАМИ – це загальнодержавний платіж, який справляється у вигляді плати за користування надрами для видобування корисних копалин і плати за користування надрами в цілях, не пов’язаних з видобуванням корисних копалин.

РЕНТНА ПЛАТА ЗА СПЕЦІАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ – загальнодержавний збір, який справляється за спеціальне використання води водних об’єктів, використання води отриманої від інших водокористувачів, використання води без її вилучення з водних об’єктів для потреб гідроенергетики і водного транспорту, використання води для потреб рибництва.

РЕНТНА ПЛАТА ЗА СПЕЦІАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ – загальнодержавний збір, який справляється як плата за спеціальне використання лісових ресурсів.

РЕНТНА ПЛАТА ЗА ТРАНСПОРТУВАННЯ НАФТИ І НАФТОПРОДУКТІВ МАГІСТРАЛЬНИМИ НАФТОПРОВОДАМИ ТА НАФТОПРОДУКТОПРОВОДАМИ, ТРАНЗИТНЕ ТРАНСПОРТУВАННЯ ТРУБОПРОВОДАМИ ПРИРОДНОГО ГАЗУ ТА АМІАКУ ТЕРИТОРІЄЮ УКРАЇНИ – це загальнодержавний збір, платниками якого є суб'єкти господарювання, які експлуатують об'єкти магістральних трубопроводів та надають (організують) послуги з транспортування (переміщення) вантажу трубопроводами України.

С

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ФІСКАЛЬНИМИ РИЗИКАМИ – сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних елементів, кінцевою метою існування яких є мінімізація фіскальних ризиків.

СПЕЦІАЛЬНИЙ ПОДАТКОВИЙ РЕЖИМ – система заходів, що визначає особливий порядок оподаткування окремих категорій господарюючих суб'єктів.

СТАВКА ПОДАТКУ – розмір податкових нарахувань на (від) одиницю (одиниці) виміру бази оподаткування.

СТАВКА ПОДАТКУ АБСОЛЮТНА (СПЕЦИФІЧНА) – ставка податку, згідно з якою розмір податкових нарахувань встановлюється як фіксована величина стосовно кожної одиниці виміру бази оподаткування.

СТАВКА ПОДАТКУ ВІДНОСНА (АДВАЛОРНА) – ставка податку, згідно з якою розмір податкових нарахувань встановлюється у відсотковому або кратному відношенні до одиниці вартісного виміру бази оподаткування.

Т

ТУРИСТИЧНИЙ ЗБІР – це місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету, платниками якого є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної та міської ради про встановлення такого збору та отримують послуги з тимчасового проживання (ночівлі) із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк.

Ф

ФІСКАЛЬНІ РИЗИКИ – чинники (включаючи умовні зобов'язання та квазіфіскальні операції), що можуть призводити до зменшення надходжень бюджету та/або потребувати додаткових витрат бюджету, відповідно спричинити збільшення дефіциту бюджету та державного (місцевого) боргу порівняно з плановими бюджетними показниками.

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИЦИПЛІНИ
«ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ
ФІСКАЛЬНИМИ РИЗИКАМИ»**

Основні нормативні акти

1. Бюджетний Кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7.12.1984 року № 8073-X . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
4. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
5. Митний кодекс України від 13.03.2012 року № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
6. Податковий кодекс України від 2.12.2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
7. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5.02.2015 р. № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
9. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16 вер. 2014 р. № 1678-VII. URL : <https://cutt.ly/CfxT13N>.
10. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 року № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
11. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. № 333-р. URL: <https://cutt.ly/GfQwX8v>.
12. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: указ Президента України від 30 вер. 2019 року №722/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>.

Підручники

1. Галузеве управління / наук.-ред. колегія : М. М. Іжа (співголова), В. Г. Бодров (співголова) та ін. 2011. 648 с.
2. Державне управління : підруч. у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2013. Т. 2. 324 с.

3. Іванов Ю. Б. Податковий менеджмент : підручник / Ю. Б. Іванов, А.І. Крисоватий, А.Я. Кизима та ін. К. : Знання. 2016. 525 с.
4. Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. 2011. 692 с.
5. Податковий менеджмент: підручник / Буряк О. П., Савчук Н. В., Маринець В. П. та ін.: Львів: «Магнолія 2006», 2013. 352 с.
6. Президентіві України; ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. К.; Дніпропетровськ : НАДУ, 2013. Т. 2. 324 с.
7. Публічне врядування / наук. ред. кол.: В. С. Загорський (голова), С. О. Телешун (співголова) та ін. ЛРІДУ НАДУ при Президентіві України. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 630 с.
8. Теорія державного управління / наук.-ред. колегія : В. М. Князєв (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) та ін. 2011. 748 с.
9. Територіальне управління / наук.-ред. колегія : О. Ю. Амосов, О. С. Ігнатенко (співголова) та ін. Харків. : Магістр, 2011. 408 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали

1. Бандурка О.М. Податкове право: навч. посібник / О. М. Бандурка, В. Д. Понікаров, С. М. Попова. К. : Центр учбової літератури, 2016. 312 с.
2. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навчальний посібник / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. 2-ге вид. К.: Центр учбової літератури, 2013. 488 с.
3. Державна економічна політика регіонального розвитку: навчальний посібник / М. А. Латинін, О. Ю. Бобровська, Г. О. Дорошенко та ін. ; за заг. ред. проф. М. А. Латиніна, проф. В. Б. Родченка. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 420 с.
4. Найденко О.Є. Податковий контроль: навч. посіб. / О. Є. Найденко Х.: Вид. ХНЕУ, 2012. 224 с.
5. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій: навчальний посібник / за ред. Ю. Б. Іванова, І. А. Майбурова. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2013. 492 с.
6. Публічна політика: навч. посіб. / Н. А. Липовська, І. В. Письменний. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2018. 104 с.
7. Публічне управління інвестиціями в умовах ринкових трансформацій: навч. посібник / О. Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко, А. Б. Кондрашихін. 2-ге вид., допов. Дніпро: ГРАНІ, 2018. 238 с.
8. Управління фінансовими ресурсами та бюджетом територіальних громад: практ. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. А. Крушельницька, О. Ю. Матвєєва, М. М. Трещов; за заг. ред. С. М. Серьогіна. Дніпро: ГРАНІ, 2018. 128 с.
9. Чечетова Н.Ф. Організація податкового контролю: навч. посіб. / Н. Ф. Чечетова, Л. О. Кизилова, Г. І. Кизилов. Х.: ХНАМГ, 2012. 234 с.
10. Шаров Ю. П. Стратегічне планування та реалізація політики на центральному, регіональному та місцевому рівнях: навч. посіб. / Ю. П. Шаров. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 56 с.

Монографії та інші наукові видання

1. Бюджетно-податкова політика України в умовах децентралізації: монографія / О. Ю. Бобровська, Т. А. Крушельницька, С. М. Серьогін [та ін.]; за заг. ред. О. Ю. Бобровської, Т. А. Крушельницької. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2016. 164 с.
2. Виноградська А. М. Комерційне підприємництво: сучасний стан, стратегії розвитку: монографія / А. М. Виноградська. К.: Центр навчальної літератури, 2015. 807 с.
3. Дробот І. О. Децентралізація державного управління земельними ресурсами територіальної громади. Публічне адміністрування: теорія та практика. 2015. Вип. 2 (14). URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2015-02\(14\)/21.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2015-02(14)/21.pdf).
4. Казюк Я. М. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: колективна монографія / кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. К.: РІДНА МОВА, 2016. С. 545-593.
5. Крушельницька Т. А., Мунько А. Ю. Методологічні основи дослідження системи місцевих фінансів в умовах децентралізації влади в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 3 (Part 1). С. 146 – 151.
6. Крушельницька Т. А. Управління податковою системою України в умовах міжнародної економічної інтеграції: монографія / Т. А. Крушельницька. Донецьк : Юго-Восток, 2012. 412 с.
7. Крушельницька Т. А., Трещов М. М. Стратегічне управління ресурсним забезпеченням місцевих бюджетів і базові положення його методології. *Academic Research Journal*. 2019. № 1. С. 6-13.
8. Мачуський В. В. Правове забезпечення підприємницької діяльності: курс лекцій / В. В. Мачуський. К.: КНЕУ, 2016. 348 с.
9. Проблеми розвитку корпоративного податкового менеджменту: монографія / за заг. ред. проф. Ю. Б. Іванова. Вид. ХНЕУ, 2017. 488 с.
10. Трещов М. М. Досвід монетарної і бюджетно-фіскальної політики ЄС для України щодо подолання економічних наслідків пандемії. Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України: матеріали XVII регіон. наук.-практ. конф., 14 трав. 2020 р. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2020. С. 320-323.
11. Трещов М. М. Макроекономічні ризики бюджетної політики України в умовах кризи. *Вісник післядипломної освіти*. Серія «Соціальні та поведінкові науки». Київ: ДЗВО «УМО», 2021. Вип. 16 (45). С. 253-266.
12. Трещов М.М. Податкові аспекти детінізації національної економіки. Актуальні проблеми розвитку фінансової системи України в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів: матеріали I Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 22 черв. 2020 р. Херсон : ХНТУ, 2020. С. 81-83.
13. Трещов М. М. Удосконалення оперативного управління місцевими бюджетами в умовах децентралізації влади в Україні. *Публічне управління та митне адміністрування*. Дніпро: Гельветика, 2021. Вип. 1 (28). С. 83-87.
14. Трещов М. М. Децентралізація як засіб ресурсної самодостатності територіальних громад: теоретичний аспект. *Державне управління та місцеве самоврядування*. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2015. Вип. 2 (25). С.60-69.

15. Трещов М. М. Перспективи впровадження бюджетного федералізму в Україні. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. пр. Харків: Вид-во ХарРІДУ НАДУ «Магістр», 2015. № 1 (47). С. 159-167.
16. Трещов М. М. Концептуальні засади стратегічного управління ресурсним забезпеченням місцевих бюджетів: монографія. Дніпро: ДРІДУ НАДУ : Моноліт, 2018. 308 с.
17. Трещов М. М. Напрями та інструменти державного регулювання ресурсного забезпечення місцевих бюджетів. *Державне управління та місцеве самоврядування*: зб. наук. пр. Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2014. Вип. 2 (21). С. 213-222.
18. Трещов М. М. Удосконалення ресурсного забезпечення місцевих бюджетів: податкові аспекти. *Jurnalul juridicnatiional: teorie si practica*. Chişinău: Tipocart print, 2017. №. 6-1 (28). С. 36-40.
19. Формування та реалізація інноваційної соціально орієнтованої моделі розвитку територій в Україні / О. Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко, О. В. Каховська [та ін.]; за заг. ред. О. Ю. Бобровської, Т. О. Савостенко. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2016. 124 с.
20. Ченцов В. В. Механізми державного управління митною справою: монографія / В. В. Ченцов. Дніпропетровськ: АМСУ, 2012. 450 с.
21. Шевченко С. О., Трещов М. М. Бюджетна та податкова політика України: проблеми та шляхи розв'язання. Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збір. тез доповідей V Всеукр. наук.-практ. конф., 24 бер. 2021 р. – Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2021. С. 114-116.
22. Kryshtanovych, S., Treshchov, M., Durman, M., Lopatchenko, I., & Kernova, M. (2021). Gender parity in public administration in the context of the development of european values in the management system. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 4(39), 475-481.
23. Latynin M., Pastukh K, Tarasenko D., Shevchenko S., Munko A. Public administration in the economic sphere of Ukraine: strategic approach (2021). *Studies of applied economics*, Vol. 39, №5. URL: <http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/4967>.
24. Treshchov M., Munko A. Reshoring as a way of industrial breakthrough of Ukraine for sustainable development. Sustainable development of territories: challenges and opportunities: monograph / Bobrovska O. Yu., Krushelnytska T. A, Prokopenko L. L.; ed. by O.Yu.Bobrovska. – Published by International Center for Research, Education and Training. MTÜ. Tallinn, Estonia, 2021. С. 97-106.

Інформаційні ресурси

1. Президент України. URL: <http://www.prezident.gov.ua>.
2. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Державна казначейська служба України. URL: <https://www.treasury.gov.ua>.
5. Державна рахункова палата України. URL: <https://rp.gov.ua>.
6. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Державна фіскальна служба України. URL: <http://www.sfs.gov.ua>.
8. Державна митна служба України. URL: <http://www.customs.gov.ua>.

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

Навчально-методичний комплекс

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ
ТЕМ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ
ФІСКАЛЬНИМИ РИЗИКАМИ»**

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньою програмою «Публічне управління та адміністрування»
зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»**

Підп. до друку 06.10.2022. Формат 60x84/16. Друк – цифровий.

Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 5,13. Обл.-вид. арк. 5,5.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 756-46-41

Свідоцтво про внесення до державного реєстру ДК № 6054 від 28.02.2018